

**AZƏRBAYCAN
RESPUBLİKASININ
DÖVLƏT
STANDARTI**

AZS 754-2013

Rəsmi nəşr

**İNFORMASIYA, KİTABXANA VƏ NƏŞRİYYAT İŞİ ÜZRƏ
STANDARTLAR SİSTEMİ.
BİBLİOQRAFİK YAZI. BİBLİOQRAFİK TƏSVİR.
Ümumi tələblər və tərtib qaydaları.**

**Azərbaycan Respublikasının
Standartlaşdırma, Metrologiya və
Patent üzrə Dövlət Komitəsi**

2013

MÜQƏDDİMƏ

1. Azərbaycan Respublikasının Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi və Azərbaycan Milli Kitabxanası tərəfindən **İŞLƏNİB** və **TƏQDİM EDİLİB**.

2. Azərbaycan Respublikasının Standartlaşdırma, Metrologiya və Patent üzrə Dövlət Komitəsinin _____ tarixli _____ sayılı **ƏMRİ** ilə **TƏSDİQ EDİLİB** və **QÜVVƏYƏ MİNİB**.

3. Bu Standart Rusiya Federasiyasının Mətbuat üzrə Komitəsinin Rusiya Kitab Palatası, Rusiya Dövlət Kitabxanası, Standartlaşma üzrə “Elmi-texniki informasiya, kitabxana və nəşriyyat işi” TK191 Texniki Komitəsi tərəfindən hazırlanmış dövlətlərarası standartın autentik tərcüməsidir.

4. **İLK DƏFƏ TƏTBİQ EDİLİR.**

5. İlk yoxlama müddəti 2018-ci il, yoxlama dövrü 5 ildir.

Bu standart Azərbaycan Respublikası Standartlaşdırma, Metrologiya və Patent üzrə Dövlət Komitəsinin icazəsi olmadan tam və ya hissə-hissə yenidən çap olunma, çoxaldıla və yayıla bilməz.

MÜNDƏRİCAT

1. Tətbiq sahəsi	1
2. Normativ istinadlar	2
3. Terminlər və onların təyinatı	3
4. Ümumi müddəalar	3
5. Birsəviyyəli bibliografik təsvir	12
6. Çoxsəviyyəli bibliografik təsvir	33
7. Analitik bibliografik təsvir	44
ƏLAVƏ A. Bibliografik yazı nümunələri	51

BİBLİOQRAFİK YAZI. BİBLİOQRAFİK TƏSVİR.

Ümumi tələblər və tərtib qaydaları.

**БИБЛИОГРАФИЧЕСКАЯ ЗАПИСЬ. БИБЛИОГРАФИЧЕСКОЕ
ОПИСАНИЕ.**

AZS 754-2013

Общие требования и правила составления.

BIBLIOGRAPHIC RECORD. BIBLIOGRAPHIC DESCRIPTION.

General requirements and rules.

Tətbiq edilmə tarixi: _____ 2013-cü il

1 TƏTBİQ SAHƏSİ

Bu standart sənədin, onun bir hissəsinin və ya sənədlər toplusunun biblioqrafik təsvirinin tərtibi qaydası (biblioqrafik təsvirin üsürləri və sahələrin məcmusu, onların ardıcılıqla verilməsi, üsürlərin düzgün təqdim edilməsi, ixtisarlara düzgün verilməsi) və ümumi tələbləri müəyyən edir.

Standart kitabxanalar, elmi-texniki informasiya orqanları, dövlət biblioqrafiya orqanları, nəşirlər, biblioqrafik fəaliyyəti həyata keçirən digər təşkilatlar tərəfindən tərtib edilən sənədlərin təsvirində tətbiq edilir.

Standart biblioqrafik istinadlara tətbiq edilmir.

2 NORMATİV İSTİNADLAR

Bu standartda aşağıdakı beynəlxalq standartlara istinadlardan istifadə edilmişdir:

ГОСТ 7.0-99 İnformasiya, kitabxana və nəşriyyat işləri üzrə standartlar sistemi. Kitabxana-informasiya fəaliyyəti, biblioqrafiya. Terminlər və onların təyinatı.

ГОСТ 7.4-95 İnformasiya, kitabxana və nəşriyyat işləri üzrə standartlar sistemi. Nəşr. Buraxılış məlumatları.

ГОСТ 7.5-98 İnformasiya, kitabxana və nəşriyyat işləri üzrə standartlar sistemi. Jurnallar, məcmuələr, informasiya nəşrləri. Çap edilmiş materialların nəşriyyat tərtibatı.

ГОСТ 7.11-78 İnformasiya, kitabxana və nəşriyyat işləri üzrə standartlar sistemi. Biblioqrafik təsvirdə Avropa dillərində söz və söz birləşmələrinin ixtisarı.

ГОСТ 7.12-93 İnformasiya, kitabxana və nəşriyyat işləri üzrə standartlar sistemi. Biblioqrafik yazı. Rus dilində sözlərin ixtisarı. Ümumi qaydalar və tələblər.

ГОСТ 7.59-2003 İnformasiya, kitabxana və nəşriyyat işləri üzrə standartlar sistemi. Sənədlərin indeksləşdirilməsi. Sistemləşdirmə və predmetləşməyə ümumi tələblər.

ГОСТ 7.76-96 İnformasiya, kitabxana və nəşriyyat işləri üzrə standartlar sistemi. Sənəd fondunun komplektləşdirilməsi. Biblioqrafiyalaşdırma. Kataloqlaşdırma. Terminlər və təriflər.

ГОСТ 7.80-2000 İnformasiya, kitabxana və nəşriyyat işləri üzrə standartlar sistemi. Biblioqrafik yazı. Başlıq. Ümumi tələblər və tərtibi qaydaları.

ГОСТ 7.82-2001 İnformasiya, kitabxana və nəşriyyat işləri üzrə standartlar sistemi. Biblioqrafik yazı. Elektron resursların biblioqrafik təsviri. Ümumi tələblər və tərtibi qaydaları

3 TERMİNLƏR VƏ ONLARIN TƏYİNATI

Bu standartda GOST 7.0, GOST 7.76, GOST 7.83 standartlarında müəyyən edilmiş terminlər tətbiq edilir.

4 ÜMUMİ MÜDDƏALAR

4.1 Biblioqrafik təsvir sənəd haqqında biblioqrafik məlumatları əks etdirir. Bu məlumatlar sahə və ünsürlərin tamlığını və ardıcılığını təyin edən, sənədlərin ümumi əlamətlərinin eyniləşdirilməsi üçün nəzərdə tutulan müəyyən qaydalar üzrə göstərilir.

Biblioqrafik təsvir biblioqrafik yazının əsas hissəsini təşkil edir. Biblioqrafik yazıya həmçinin təsvirin başlığı, indeksləşdirmə terminləri (təsnifləşdirmə indeksi və predmet rubrikaları), annotasiya (referat), sənədin mühafizə şifrəsi, əlavə biblioqrafik yazılar haqqında məlumatlar, sənədin emalının sonuncu tarixi, xidməti xarakterli məlumatlar aid edilə bilər.

Biblioqrafik yazının başlığının nizama salınması QOST 7.80-0, təsnifləşdirmə indekslərinin və predmet rubrikalarının formalaşması QOST 7.59-a, annotasiya və referatın tərtib edilməsi QOST 7.9-a əsaslanır.

4.2 Biblioqrafik təsvirin tərtib edilməsinin obyektini bütün dərc edilən sənəd növləri (həmçinin deponizə edilmiş nəşrlər) və müxtəlif daşıyıcılarda dərc edilməmiş sənədlər - kitablar, seriyalı və digər nəşri davam edən resurslar, notlar, kartoqrafik və audiovizual sənədlər, təsviri incəsənət, normativ-texniki sənədlər, mikrofilmlər, elektron informasiya resursları, digər üçölçülü süni və təbii obyektlər; sənədlərin tərkib hissəsi, eyni tipli və müxtəlif tipli sənədlər qrupu təşkil edir.

4.2.1 Təsvir obyektinə görə bir hissədən (bir hissəli obyektlər), iki və daha artıq hissədən (çox hissəli obyektlər) ibarət ola bilər.

Birhissəli obyekt - bir sənəd və ya bir fiziki daşıyıcıda çoxhissəli sənədin ayrıca fiziki vahidi: bircildli sənəd və ya çoxcildli sənədin ayrıca cildi (buraxılışı), seriyalı və digər ardı davam edən resursun komplekt sənədinin ayrıca komponenti (tərkib hissəsi).

Çoxhissəli obyekt - eyni tipli və ya müxtəlif fiziki daşıyıcılarda ayrıca fiziki vahidlərin ümumi məcmusundan ibarət olan sənəd, çoxcildli sənəd, komplekt sənəd, seriyalı və ya digər ardı davam edən resurs.

4.2.2 Obyekt, həmçinin, bir hissəli sənədin tərkib hissəsi və ya çoxhissəli sənədin vahidi ola bilər.

4.3 Təsvirin quruluşundan asılı olaraq birsəviyyəli və çoxsəviyyəli bibliografik təsvirlər müəyyən edilir.

4.3.1 Birsəviyyəli təsvir bir səviyyədən ibarətdir. Bu təsvir bir hissəli sənədə, tamamlanmış çoxhissəli sənədə. ümumilikdə, ayrıca fiziki vahidə, həmçinin də çoxhissəli sənədin bir qrup fiziki vahidinə tərtib edilə bilər. (bax bölmə 5)

4.3.2 Çoxsəviyyəli təsvir iki və daha artıq səviyyədən ibarətdir. Bu təsvir çoxhissəli sənədə (çoxcildli və ya komplekt sənədə ümumilikdə, seriyalı və ya digər ardı davam edən resursa ümumilikdə), yaxud ayrıca fiziki vahidə, həmçinin çoxhissəli sənədin bir qrup fiziki vahidinə, çoxcildli sənədin bir və yaxud bir neçə cildinə (buraxılış. nömrə, hissə), komplekt sənədə, seriyalı və ya ardı davam edən resursa tərtib edilə bilər. (bax bölmə 6)

4.4 Bibliografik təsvirin tərkibinə aşağıdakı sahələr daxildir:

- 1-Sərlövhə və məsuliyyətlik haqqında məlumat sahəsi;
- 2-Nəşr sahəsi;
- 3-Xüsusi məlumatlar sahəsi;
- 4-Buraxılış məlumatları sahəsi;
- 5-Fiziki xarakteristika sahəsi;
- 6-Seriya sahəsi;
- 7-Qeyd sahəsi;
- 8-Standart nömrə (və ya onun alternativi) və əldə olunma şərtləri sahəsi.

4.5 Təsvirin sahələri məcburi və fakultativ ünsürlərdən ibarətdir. Təsvirdə yalnız məcburi ünsürlər yaxud məcburi və fakultativ ünsürlər tətbiq edilə bilər.

4.5.1 Məcburi ünsürlər sənəd haqqında əsas məlumatları əks etdirir. Onlar istənilən təsvirdə tətbiq edilir.

4.5.2 Fakultativ ünsürlər kitab haqqında əlavə məlumatları əks etdirir. Fakultativ ünsürlər toplusunu biblioqrafik təsviri tərtib edən müəssisə müəyyən edir. O, müəyyən informasiya kütləsi üçün dəyişməz qalmalıdır.

Fakultativ ünsürlər daha dolğun dövlət biblioqrafik göstəricilərinin təsvirlərində, kitabxana kataloqlarında (kartoçka və elektron formada), iri universal elmi kitabxanaların məlumat bazalarında və dövlət biblioqrafiya mərkəzlərində tətbiq edilir.

4.6 Biblioqrafik yazıda (təsvirdə) sahə və ünsürlər müəyyən edilmiş ardıcılıq üzrə əks etdirilir. Ayrı-ayrı sahə və ünsürlər təkrarlana bilər. Sənədin növündən və informasiyanın hansı daşıyıcıda yerləşdirilməsindən asılı olmayaraq biblioqrafik təsvirin sahə və ünsürlərinin tamlığı onlar arasında tətbiq edilən durğu işarələri (puntuasiya), biblioqrafik təsvirin bütün obyektləri üçün ümumi qaydalara əsaslanır.

Müəyyən sənəd növlərinin təsviri üçün (təsviri incəsənət, audiovizual materiallar, kartoqrafik sənədlər, not nəşrləri, seriyalı və digər ardı davam edən resurslar, normativ və texniki sənədlərin ayrı-ayrı növləri, elektron informasiya resursları və s.) xüsusi ünsürlər və spesifik məlumatlar sahəsi müəyyənləşdirilmişdir. Burada müəyyən sənəd növü üçün xarakterik olan informasiyanın xüsusiyyətləri, onun fiziki daşıyıcısı, nəşrin tipi və s. məlumatlar əks etdirilir.

4.7 Biblioqrafik təsvirdə durğu işarələri (puntuasiya) iki funksiyanı yerinə yetirir - adi qrammatik durğu işarələri və biblioqrafik təsvirin sahə və ünsürlərinin fərqləndirilməsi üçün tətbiq edilən durğu işarələri. Nəzərdə tutulmuş puntuasiya (şərti bölgü işarələri) müxtəlif dillərdə və formalardakı təsvirin ünsürlərinin müəyyənləşdirilməsi məqsədilə tətbiq edilir-yazılarda, çap kartoçkalarında, biblioqrafik göstəricilərdə, siyahılarda, kompyuterin monitorunun ekranında və b.

4.7.1 Nəzərdə tutulan puntuasiya sahə və ünsürlərin əvvəlində verilir və yaxud onları tamamlayır.

Şərti işarələr riyazi-bölgü işarələri vasitəsilə göstərilir.

Təsvirdə aşağıdakı bölgü işarələrindən istifadə olunur:

- .- nöqtə və tire;
- nöqtə;
- , vergül;
- : qoşa nöqtə;
- ; nöqtəli vergül;
- ... üç nöqtə;
- / maili xətt;
- // qoşa maili xətt;
- () kiçik mötərizə;
- [] orta (kvadrat) mötərizə;
- + üstəgəl işarəsi;
- = bərabərlik işarəsi.

Bibliografik təsvirin sonunda nöqtə (.) işarəsi qoyulur.

4.7.2 Bibliografik təsvirin hər bir sahəsinin qarşısında (birinci sahə istisna olmaqla) nöqtə-tire (.-) işarəsi yazılır ki, bu da sahələrin biri-birindən fərqləndirilməsi üçündür. Əgər təsvirin müəyyən sahəsinin birinci ünsürü verilməyibsə, bu zaman nöqtə və tire işarəsi növbəti ünsürün əvvəlində göstərilir. Kiçik mötərizə və orta (kvadrat) mötərizə işarələri istisna edilir, onlar sahənin işarəsindən sonra da saxlanılır.

4.7.3 Xüsusi məlumatlar sahəsi, qeyd sahəsi və beynəlxalq standart nömrə sahəsi təkrar edilərsə, sahənin işarəsi də təkrar edilir-nöqtə və tire, lakin seriya sahəsi təkrar edildikdə isə hər bir seriya haqqında məlumat ayrıca kiçik mötərizə içərisində göstərilərək onların arasında nöqtə və tire işarəsi tətbiq edilmir.

4.7.4 Sahələr müxtəlif şriftlərlə göstərilə bilər və yaxud yeni sətirdən yazıla bilər. Belə hallarda əvvəlki sahənin sonunda nöqtə və tire işarəsi nöqtə ilə əvəz edilir.

4.7.5 Sahə və ünsürlərin daha aydın göstərilməsi həmçinin də qrammatik durğu işarələrinin fərqləndirilməsi məqsədilə işarələrin arasında bir işarə həcmində boş yer saxlanılır. Nöqtə və tire işarəsi istisna olmaqla-boş yer yalnız həmin işarələrdən sonra saxlanılır.

4.7.6 Kiçik və orta (kvadrat) mötərizə vahid işarə kimi nəzərə alınır. Burada işarənin əvvəlində (yəni mötərizə açıldıqda) və mötərizə bağlandıqda boş yer saxlanılır.

4.7.7 Hər bir ünsür özündən əvvəl gələn durğu işarəsindən sonra yazılır. Əgər ünsür (sahənin birinci ünsürü istisna olmaqla) təkrarlanırsa, bu zaman ona aid edilən durğu işarəsi də (maili xətt istisna edilərək) təkrar edilir. Əgər müəyyən ünsür təsvirdə göstərilərsə, onda ona aid edilən işarə də göstərilir.

Cümlə daxilində bir-biri ilə qrammatik cəhətdən bağlı olan ünsürləri onlara məxsus olan durğu işarələri ilə ayırmırlar.

4.7.8 Lazım gəldikdə ünsürün müəyyən hissəsi ixtisar edilə bilər. İxtisar edilmiş ünsürün müəyyən hissəsi üç nöqtə işarəsi ilə əvəz edilir, nöqtələrdən əvvəl və sonra boş yer saxlanılır. Müəyyən sahə və ünsür sənəddə ümumiyyətlə olmadıqda isə onların əvəzinə üç nöqtə işarə tətbiq edilmir.

4.7.9 Bir sahə daxilində verilmiş qonşu ünsürlərin orta (kvadrat) mötərizə içərisində göstərilməsi lazım gələrsə, onda onların hamısı ümumi orta (kvadrat) mötərizə içərisində yazılır. Burada materialın ümumi əlaməti istisna təşkil edir, çünki bu ünsür həmişə ayrıca kvadrat mötərizə içərisində göstərilir. Əgər biri-birinə yaxın olan ünsürlər müxtəlif sahələrə aiddirsə, onda hər bir ünsür ayrıca kvadrat mötərizə içərisində verilir.

4.7.10 Ünsürlərin daxilində biblioqrafik təsvir tərtib edilən dilin normalarına uyğun durğu işarələri saxlanılır. Əgər ünsür bitmiş fikri ifadə edən bir neçə söz və cümlədən ibarət olarsa, onda onlar sənəddə verilmiş durğu işarələri ilə birlikdə təsvirdə əks etdirilir. Əgər sənəddə verilmiş söz və cümlələr arasında durğu işarələri yoxdursa, onda onlar biblioqrafik təsvirin konkret ünsürlərinə, həmçinin də qrammatik qaydalara uyğun göstərilir.

4.7.11 Qrammatik işarələrlə təyin edilmiş durğu işarələrinin uzlaşması nəticəsində təsvirdə hər iki işarə göstərilir. Əgər ünsürün ixtisar edilmiş sözü üç nöqtə ilə bitirsə, növbəti ünsürün təyin edilmiş durğu işarəsi nöqtə yaxud nöqtə tiredən ibarətdirsə, onda növbəti ünsür üçün nəzərdə tutulan nöqtə işarəsi yazılmır. Təsvirdə riyazi, kimyəvi və digər işarələr təkrar edilir.

4.8 Biblioqrafik təsvirin tərtibi üçün əsas mənbə ümumilikdə sənədin özü hesab edilir. Lazım gəldikdə təsvir üçün digər mənbələrdən də məlumat əldə edilə bilər. İnformasiya mənbələri tək və çox ola bilər.

4.8.1 İnformasiyanın başlıca mənbəyi əsas buraxılış məlumatları və ona analoji olan məlumatları özündə əks etdirən sənədin ünsürü hesab edilir. Bunlara titul vərəqi, titul ekranı, etiket (məhsulun üstünə yapışdırılan yarıq) və s. aiddir. Hər bir sənəd növü üçün əsas informasiya mənbəyi müəyyən edilmişdir.

Əsas informasiya mənbəyi olmadıqda (məsələn, audiovizual sənədin etiketi) yaxud ondan istifadə etmək qeyri-mümkün olduqda (məsələn, elektron resursun titul ekranı). Onda əsas informasiya mənbəyinə alternativ olan mənbə götürülür. Bu zaman ilk növbədə sənədin müəyyən hissəsinin mənbəyindən, sonra isə qoşma sənədin mənbələrindən istifadə edilir: konteynerdə yerləşdirilmiş məlumatlar; nəşir, sənədi hazırlayan, sənədi yayan, qoşma materiallar və s.

Bir neçə mənbədən istifadə edildikdə, onların kombinasiyasının birləşməsinə mühüm vahid mənbə kimi baxılır.

4.8.2 Lazımi informasiyanı qoşma sənədin mənbələrindən almaq mümkün olmadıqda, onda sənəddən əlavə mənbələrə müraciət edilir. Məlumatlar sənədə dair çap edilmiş biblioqrafik yazılardan (kitabxanaların, muzeylərin kataloqlarından, biblioqrafik göstəricilər və məlumat bazalarından); sənəddən əlavə digər mənbələrdən (məsələn, məlumat nəşrləri, avtoritet fayllar və s.) əldə edilə bilər.

4.8.3 Təsvirdə biblioqrafik məlumatlar informasiya mənbəyində verildiyi kimi göstərilir. Digər dəqiqləşdirici, həmçinin təsvir üçün vacib hesab edilən məlumatlar sənədin təhlili nəticəsində (titul vərəqləri itirilmiş çap məhsulları üçün, adsız coğrafi xəritələr, işlənməmiş səs yazıları üçün və s.) əldə edilir.

Sənədin təhlili nəticəsində əldə edilən məlumatlar, eləcə də digər mənbələrdən əldə edilmiş məlumatlar biblioqrafik təsvirin bütün sahələrində (qeyd sahəsindən başqa) orta (kvadrat) mötərizə içərisində göstərilir.

4.8.4 Müəyyən sənəd növünün biblioqrafik təsvirinin hər bir sahəsi üçün bir və ya bir neçə əsas informasiya mənbəyi müəyyənləşdirilmişdir. Məsələn, sərlövə

və məsul şəxslər haqqında məlumat sahəsi üçün kitablarda-titul vərəqi, qəzetlərdə-birinci və sonuncu sütun informasiya mənbəyi hesab edilir.

Müxtəlif mənbələrdən götürülmüş eyni tipli məlumatlar arasında fərqlər olduqda üstünlük nəzərdə tutulan informasiya mənbələrindən götürülmüş bibliografik məlumatlara verilir.

Nəzərdə tutulan informasiya mənbəyi olmadıqda, o daha tam informasiyanı özündə əks etdirən mənbə ilə əvəz edilir.

Nəzərdə tutulmayan (və ya digər) informasiya mənbələrindən toplanan məlumatlar orta (kvadrat) mötərizə içərisində göstərilir.

4.9 Bibliografik təsvirin dili bir qayda olaraq, sənədin buraxılış məlumatlarına uyğun olmalıdır.

4.9.1 Bibliografik təsvir ümumilikdə və ya onun ayrı-ayrı üsürləri transkripsiya (tələffüzü düzgün vermək üçün işarələr sistemi), transliterasiya (bir yazı sistemindəki hərflərin başqa yazı sisteminin hərfləri ilə verilməsi) şəklində verilə bilər. Transliterasiya beynəlxalq və milli standartların transliterasiya dilinə uyğun verilməlidir.

4.9.2 Əgər informasiya mənbəyinin mətnləri və buraxılış məlumatları içərisində bibliografik təsviri tərtib edən müəssisənin ölkəsinin rəsmi dilində mətn və buraxılış məlumatları varsa, onda bibliografik təsvirin tərtibinin həmin dildə aparılmasına üstünlük verilir.

4.9.3 Əgər sənəddə bütün dillərdə buraxılış məlumatları tam verilməyibsə, daha dolğun məlumat verilmiş dil seçilir.

4.10 Bibliografik təsvirin yığcamlığını təmin etmək məqsədilə söz və söz birləşmələrinin, üsürlərin müəyyən hissəsinin, müxtəlif bibliografik yazıların bir yazı daxilində birləşməsinə və digər ixtisarların qəbul edilməsinə yol vermək olar.

Əgər bibliografik təsviri tərtib edən müəssisə ayrı-ayrı sözləri və söz birləşmələrini ixtisar etmək üçün qərar qəbul edibsə, onda həmin ixtisarlar QOST 7.11 və QOST 7.12 standartlarına uyğun aparılmalıdır.

Sözlərin ixtisarının əsas şərti onların birmənalı anlaşılıqlı olmasıdır. Sözlər təhrif edildikdə, anlaşılıqlı olmadıqda onların ixtisar edilməsinə yol vermək olmaz.

4.10.1 İxtisarlara bibliografik təsvirin bütün sahələrində tətbiq edilir. Bibliografik təsvirin istənilən sahəsində istənilən sərəlvhənin (informasiya mənbəyinin özündə istisna olmaqla) və materialın ümumi əlamətinin ixtisarına yol verilmir, burada analitik bibliografik təsvir istisna təşkil edir.

Əgər informasiya mənbəyində QOST 7.12-də nəzərdə tutulmuş ixtisardan daha yığcam ixtisar verilərsə, onda təsvir üçün informasiya mənbəyində verilmiş ixtisar əsas götürülür.

4.10.2 İxtisarlara qəbul edilmiş unifikasiya (vahid şəkllə salınmış) formaları Azərbaycan, rus və latın dilində aşağıdakı kimi qəbul edilmişdir.

<u>Azərbaycan</u>	<u>rus</u>	<u>latın</u>
Və başqaları-və b.	И другие - и др.	et alii (et.al);
Və sairə - və s.	И так далее - и т.д.	et cetera (etc.);
Yəni -	То есть – т.е.	id est (i.e.)
Nəşr yeri yoxdur- n.y.y.	Без места – б.м.	sine loco (s.l.);
Nəşriyyatsız - n.y.	Без издателя – б.и.	sine nomine (s.n.);

Lazım gələrsə onların ekvivalenti (eyni mənaya malik sözlər) digər dillərdə verilə bilər.

4.10.3 Bəzi hallarda həddindən artıq uzun sərəlvhənin yazılışı zamanı ayrı-ayrı sözlərin ixtisarına (sərəlvhənin mənasını təhrif etməmək şərtlə) yol verilə bilər.

4.10.4 Bibliografik təsvirdə informasiya mənbəyində olan bəzi məlumatları göstərməmək olar. Məsələn, ordenlərin adı, fəxri adlar, hərbi və elmi dərəcələr, terminlər, sənədin nəşrə hazırlanmasında iştirak edən təşkilatın hüquqi statusu, tərifnamələr, sənədin çapa icazə verilməsi haqqında məlumat və s.

4.11 Bibliografik təsvirin tərtibində müasir orfoqrafiya qaydalarına riayət olunur. Lakin qədim (XVI-XVIII əsr) sənədlərin orfoqrafiyasında həmin dövrün dil xüsusiyyətləri əks etdirilən nəşrlərdə bu normalar istisna təşkil edir.

4.11.1 Bibliografik təsvirin hər sahəsinin ilk sözü, həmçinin digər ünsürlərin ilk sözü böyük hərflə yazılır. Digər ünsürlər kiçik hərflə yazılır.

4.11.2 İnformasiya mənbəyində səhvlər olduqda və bu səhvlər mətnin mənasını dəyişmədikdə biblioqrafik təsvir həmin səhvlər nəzərə alınaraq tərtib edilir. Bu səhvlər haqqında biblioqrafik təsvirdə əlavə məlumat verilmir.

Mətnin mənasını dəyişmək səhvlərdə, həmçinin sənədin nəşrə hazırlanmasında iştirak edən müəlliflərin soyadlarında, inisiallarında yol verilmiş səhvlər biblioqrafik təsvirdə olduğu kimi saxlanılır. Bundan sonra isə kvadrat mötərizə içərisində onların düzgün yazılışı göstərilir.

Şübhə doğuran məlumatlar sual işarəsi ilə birlikdə orta (kvadrat) mötərizə içərisində verilir.

4.11.3 Simvollar və digər işarələr hərf və ya rəqəm kimi yazılmadıqda onu müvafiq ekvivalentlərlə (hərf və ya söz kimi) əvəz edərək orta (kvadrat) mötərizədə qeyd etmək lazımdır.

4.11.4 Biblioqrafik təsvirdə miqdar sayını bildirən rəqəmlər aşağıdakı qaydalara riayət edilməklə nəşrdə verildiyi kimi (rum və ərəb rəqəmləri kimi və ya sözlə ifadə edilir) göstərilir:

4.11.4.1 Səhnələşdirilmiş əsərlərin hərəkət aktının miqdarının işarəsində: tədris müəssisələrinin sinif və kursunun işarəsində; turist marşrutlarının nömrəsinin işarəsində; nəşrlərin sıra nömrəsinin işarəsində; musiqi əsərlərinin sıra nömrəsinin işarəsində; musiqi alətlərinin sayının, səslərin sayının işarəsində; nəşrin buraxılış ilinin nömrəsinin işarəsində, çoxcildli sənədlərin buraxılış ilinin işarəsində, seriyalı və digər nəşri davam edən resursların işarəsində tətbiq edilən rum rəqəmləri və sözlə ifadə edilən saylar ərəb rəqəmləri ilə əvəz edilir.

4.11.4.2 Ərəb rəqəmləri ilə işarə edilən miqdar sayları şəkilçi əlavə edilmədən göstərilir. Məsələn, Bur. 5, C.3. Fəsil 5, 450 səh. və s. Sıra sayları isə bir qayda olaraq qrammatik dilə uyğun şəkilçi artırılmaqla yazılır. Məsələn, 8-ci sinif üçün dərslik, 3-cü nəşri və s.

5 BİRSƏVIYYƏLİ (MONOQRAFİK) BİBLİOQRAFİK TƏSVİR

5.1 Birsəviyyəli biblioqrafik təsvir aşağıda qeyd olunan məcburi və fakultativ ünsürlərin və onların tətbiqində işlədilən durğu işarələrinin siyahısından ibarətdir. Siyahıda fakultativ ünsürlər kursiv hərflərlə göstərilmişdir. Qarşısında ulduz işarəsi qoyulmuş ünsürlər təsvirdə təkrarlana bilər.

Sərlövhə və məsuliyyətlik haqqında sahə		Əsas sərlövhə
	[ ]	<i>Materialın ümumi əlaməti</i>
	*	= <i>Paralel sərlövhə</i>
	*	: <i>Sərlövhəyə aid məlumat</i>
		Məsuliyyətlik haqqında məlumat
	/	İlkin məlumat
	*	; <i>Sonrakı məlumat</i>
Nəşr sahəsi		Nəşr haqqında məlumat
	*	= <i>Nəşr haqqında paralel məlumat</i>
		Nəşrə aid məsuliyyətlik haqqında məlumat
	/	İlkin məlumat
	*	; <i>Sonrakı məlumat</i>
	*	, Nəşr haqqında əlavə məlumat
		Nəşrə aid məsuliyyətlik haqqında əlavə

		məlumat / İlk məlumat * ; <i>Sonrakı məlumat</i>
Xüsusi məlumat sahəsi		
Buraxılış məlumatları sahəsi		Nəşr yeri, yayımı
	*	İlkin nəşr yeri ; <i>Sonrakı nəşr yeri</i>
	*	: Nəşriyyatın adı, yayanı və s. [] <i>Nəşriyyatın, yayanın və s. funksiyası haqqında məlumat</i> , Nəşr tarixi, yayımı və s.
	*	(Hazırladığı yer
	*	: Hazırlayanın adı ,) Hazırladığı tarix
Fiziki xarakteristika sahəsi		Materialın xüsusi əlaməti və həcmi : <i>Fiziki xarakteristika haqqında başqa məlumat</i> ; <i>Ölçüsü</i> * + <i>Qoşma sənəd haqqında məlumat</i>

Seriya sahəsi

- (Seriyanın və ya seriyaaltının əsas sərlovhəsi
- * = *Seriyanın və ya seriyaaltının paralel sərlovhəsi*
- * : *Seriyanın və ya seriyaaltı sərlovhəyə aid məlumat*
Seriya və ya seriyaaltına aid məsuliyyətlik haqqında məlumat
- * / İlk məlumat
; *Sonrakı məlumat*
, Seriyanın və ya seriyaaltının məxsus olduğu serial nəşrin beynəlxalq standart nömrəsi (ISSN)
- ;) Seriyanın və ya seriyaaltının buraxılış nömrəsi

Qeyd sahəsi

Standart nömrə (və ya onun alternativ) və əldə olunma şərtləri sahəsi

- Standart nömrə (və ya onun alternativ)
- = *Açar sərlovhə*
- * : *Əldə olunma*

*şərtləri və (və ya)
qiyməti
( ) Sahənin
ünsürlərinə aid
əlavə məlumatlar*

5.2 Sərlövhə və məsuliyyətlik haqqında məlumat sahəsi

5.2.1 Sahə təsvirin obyektinin əsas sərlövhəsini, materialın ümumi əlamətini, digər sərlövhələri (alternativ, paralel və s.) təsvir obyektinin nəşri üçün məsuliyyət daşıyan məsul şəxslər və (və yaxud) təşkilatlar haqqında məlumatları özündə əks etdirir.

5.2.2 Əsas sərlövhə

5.2.2.1 Əsas sərlövhə bibliografik təsvirin ünsürü hesab edilərək kitabın titul vərəqində verilir. Əsas sərlövhə öz quruluşu, tərkibi və xarakteri etibarilə müxtəlif ola bilər. Öz quruluşu etibarilə əsas sərlövhə sadə, yəni bir cümlədən, mürəkkəb yəni bir neçə cümlədən ibarət ola bilər.

Əsas sərlövhə bir əsərin adından, yaxud da bir neçə əsərin ümumiləşdirilmiş adından /ümumi sərlövhəli məcmuə/ ibarət ola bilər.

Əsas sərlövhənin tərkibinə müəllif və yaxud digər şəxsin adı, müəssisənin adı, əsərin janrı, növü və s. daxil ola bilər.

İki min beşinci il

Təbriz xalısı

Novellalar. Miniaturələr. Hekayələr

5.2.2.2 Öz xarakteri etibarilə əsas sərlövhə tematik (nəşrin məzmununu izah edən), tipik (yəni yalnız sənədin növünü bildiren) məlumatlardan ibarət ola bilər.

Daş dövrünə səyahət

Əsərlər

Seçilmiş əsərlər

Stenoqrafik hesabat

Xəritə

Yaddaş

Elektron jurnal

5.2.2.3 Əgər titul vərəqində bir neçə sərlovhə olarsa biblioqrafik təsvirdə əsas sərlovhə aşağıdakı qayda üzrə verilir:

Əgər nəşr iki və daha çox sərlovhəyə malik olarsa, biblioqrafik təsvirdə bütün sərlovhələrin verilməsi məqsədəuyğundur. Sərlovhələrin arasında nöqtə işarəsi qoyulur.

Əgər nəşrdə əsas sərlovhə kimi müəllifin və yaxud da idarənin adı verilərsə biblioqrafik təsvirdə həmin ünsürlər əsas sərlovhə kimi nəzərə alınır.

Məmməd Rahim

Azərbaycan musiqi alətləri

Azərbaycan Tarixi Muzeyi

Tofiq Quliyevin mahnıları

5.2.2.4 Əsas sərlovhə nəşrdə hansı qayda üzrə verilməsindən asılı olmayaraq biblioqrafik təsvirdə həmişə böyük hərflə yazılır. Əgər əsas sərlovhə həddindən artıq uzun olarsa onun ixtisarına yol verilir.

5.2.3 Materialın ümumi əlaməti

5.2.3.1 Materialın ümumi əlaməti təsvirin obyektinə aid edilən materialın sinfini (növlünü) bildirir.

5.2.3.2 Materialın ümumi əlamətini müəyyən etmək üçün terminlər aşağıdakı siyahıda (rus və ingilis dilində ekvivalenti ilə birgə) təqdim edilmişdir:

- Videoyazı (видеозапись, videorecording)
- Səsyazısı (звукозапись, sound recording)
- İzomaterial (изоматериал, graphic)
- Xəritələr (карты, cartographic material)
- Komplekt (комплект, kit)
- Kinofilm (кинофильм, motion picture)
- Mikroforma (микроформа, microform)
- Multimediya (мультимедиа, multimedia)
- Notlar (ноты, music)
- Əşya (предмет, object)

- Əlyazması (рукопись, manuscript)
- Mətn (текст, text)
- Brayl şrifti (шрифт Брайля, braille)
- Elektron resurs (электронный ресурс, electronic resource)

5.2.3.3 Yuxarıda göstərilən terminlərdən yalnız biri seçilir. Materialın ümumi əlaməti əsas sərlovhədən sonra böyük hərflə orta (kvadrat) mötərizə içərisində yazılır.

Arşın mal alan [Notlar]

Azərbaycan Səfəvi dövləti (XVI əsr) [Xəritə]

Qarabağ xanəndələri [Elektron resurs]

Nağıllar [Mətn]

Türk nəğmələrinin məcmuəsi [Mikrofilm]

5.2.3.4 Əgər əsər müxtəlif kateqoriyalara aid edilən bir neçə daşıyıcıda yerləşərsə bu zaman təsvir üçün əsas obyekt hesab edilən materialın ümumi əlaməti nəzərə alınır. Digər daşıyıcılar haqqında məlumat isə fiziki xarakteristika sahəsində və yaxud qeyd sahəsində göstərilə bilər.

Hüquq məsləhətçisi [Elektron resurs]...- I elektron. disk. (CD-ROM).

5.2.3.5 Müxtəlif daşıyıcılarda yerləşən bərabər obyektlərin içərisindən əsas obyekt seçmək mümkün olmadıqda material [Multimediya] və ya [Komplekt] sözləri ilə ifadə edilir.

Şimali Afrika [Komplekt]

5.2.4 Paralel sərlovhə

5.2.4.1 Paralel sərlovhə biblioqrafik təsvirin ünsürlərindən biri olaraq kitabın başqa dildə olan sərlovhəsi hesab edilir.

Paralel sərlovhə fakultativ ünsürdür. Paralel sərlovhə təsvirdə əsas sərlovhədən sonra verilir və onlar biri-birindən bərabərlik (=) işarəsi ilə ayrılırlar.

Azərbaycan çoxəsrli qarşılıqlı çoxşaxəli mədəni əlaqələrdə [Mətn] =
Азербайджан в многовековых многогранных культурных взаимосвязях

Kitabxanalar biliklər cəmiyyətində [Mətn] = Библиотеки в обществе знаний

5.2.4.2 Nəşrdə bir və yaxud bir neçə paralel sərlövhə verilə bilər. Bir qayda olaraq təsvirdə bütün paralel sərlövhələr göstərilir. Lazım gəldikdə paralel sərlövhələr ixtisar olunaraq təsvirdə yalnız birinci paralel sərlövhə verilir, digər paralel sərlövhələr təsvirin qeyd sahəsində göstərilir.

Русско-Азербайджанско-Английский химический словарь=Rusca-Azərbaycanca-İngiliscə kimya lüğəti= Russian-Azerbaijani-English chemical dictionary

5.2.5 Sərlövhəyə dair məlumatlar

5.2.5.1 Sərlövhəyə dair məlumatlar əsas sərlövhəni, həmçinin digər sərlövhəni aydınlaşdırən və izah edən məlumatları, əsərin təyinatını (oxucu istiqamətini), növü, janrı, sənədin digər dildən tərcüməsi haqqında məlumatları əks etdirir.

5.2.5.2 Sərlövhəyə dair məlumatdan əvvəl qoşa nöqtə (:) işarəsi tətbiq edilir.

Məsələn:

Yol [Mətn]: (tarixi-publisistik qeydlər)

Mir Cəlal Paşayev [Mətn]: biblioqrafiya

5.2.5.3 Sərlövhəyə dair məlumatlar təsvirdə paralel sərlövhədən sonra verilir. Əgər nəşrdə sərlövhəyə dair bir neçə məlumat olarsa, təsvirdə hamısı göstərilir və onlar arasında qoşa nöqtə (:) işarəsi yazılır.

Введение в языкознание [Текст]: учебник для студентов филологических специальностей высших учебных заведений: учебник для вузов

5.2.5.4 Dərslik və dərs vəsaitlərinin biblioqrafik təsvirində nəşrin yalnız oxucu istiqamətini bildirən məlumatlar verilir, digər məlumatlar isə (əsərin nəşrə təsdiqi haqqında, əlyazmasının bəyənilməsi haqqında və s.) verilmir.

Vəliyev, T. İqtisadiyyat [Mətn]: dərs vəsaiti

5.2.5.5 Əsas sərlovhənin aydınlaşdırılması və izahı üçün məlumatlar sənədin təhlili nəticəsində də əldə edilə bilər. Belə olduqda həmin məlumatlar orta (kvadrat) mötərizə içərisində göstərilir.

Cəfər Cabbarlı [Mətn]: [Cəfər Cabbarlının anadan olmasının 100 illik yubileyi münasibətilə]

5.2.5.6 Bəzi nəşrlərin təsvirində dövlət qeydiyyat nömrəsinin göstərilməsi məcburidir (əgər bu məlumatlar təsvirin başlığında öz əksini tapmamışdırsa).

Оригиналы газетных полос для передачи по каналам связи [Текст]: ГОСТ 25805-2000

Sürtkü kompozisiyası [Mətn]: Pat. 950017 Az: BİT 4 S 10 M 135/10

5.2.6 Məsuliyyətlik haqqında məlumatlar

5.2.6.1 Məsuliyyətlik haqqında məlumatlarda biblioqrafik təsvirin obyektini təşkil edən intellektual, bədii və digər xarakterli əsərlərin yaradılmasında iştirak edən şəxslər və təşkilatlar haqqında məlumat əks etdirilir.

5.2.6.2 Məsul şəxslər haqqında məlumatlar informasiya mənbəyində göstərilən qayda üzrə əks etdirilir.

Tarix Azərbaycandan başlanır [Mətn]: Milli mədəniyyətimiz, mənsubiyyətimiz, dilimiz və ayinlərimiz /T.Ə.Nizammülk; elmi red. R.Ə.Əsədov; red. S.Baxışlı; rəyçi A.Şükürov

Arif Babayev – 70 [Elektron resurs] /Heydər Əliyev Fondu; [mətnləri haz. M.Çəmənli; tərc. B.Hacıyev; tərt. ed. B.Axundov; rəssam. A.Ələkbərov]

5.2.6.3 Məsul şəxslər haqqında məlumatlar təsvirdə aşağıdakı ardıcılıqla qeyd olunur:

- müəlliflər haqqında məlumatlar
- digər şəxslər haqqında məlumatlar (tərtibatçılar, redaktorlar, tərcüməçilər və s.)
- nəşrin çapa hazırlanmasında iştirak edən idarə və təşkilatlar haqqında məlumatlar.

Məsul şəxslər haqqında məlumat sahəsində aşağıdakı bölgü işarələrindən istifadə edilir:

; nöqtəli vergül - məsul şəxslər haqqında müxtəlif məlumatları biri-birindən ayırmaq üçün (məsələn: məsul şəxslər haqqında məlumatlar, redaktorlar, kollektivlər haqqında məlumatlar və s.)

, vergül - məsul şəxslər haqqında eyni məlumatları biri-birindən ayırmaq üçün (məsələn: bir neçə müəllifin фамиliyası olarsa, bir neçə redaktorun, kollektivin adı olarsa).

. nöqtə - kollektivin adını digər bölgülərdən ayırmaq məqsədilə verilir.

Üzeyir Hacıbəyli ensiklopediyası [Mətn] /E.Abbasova [və b.]; red. hey.: E.Abbasova [və b.]; red.: S.Ağababayeva, T.Dadaşova; burax. məs. Ə.Güləliyev; Heydər Əliyev Fondu, Azərbaycan Mədəniyyətinin Dostları Fondu

5.2.6.4. Məsul şəxslər haqqında məlumatlar informasiyanı özündə əks etdirən sözlərdən, cümlələrdən də ibarət ola bilər.

/Müəllif tərəfindən redaktə edilmişdir

/İllüstrasiyalar rəssamlar qrupu tərəfindən verilmişdir

5.2.6.5 İlk məsul şəxslər haqqında məlumatlardan əvvəl maili xətt yazılır, sonrakı məlumatlar qrupu biri-birindən nöqtəli vergül (;) işarəsi ilə ayrılır.

Kelberq, B.T. Sənaye avadanlığının təmiri [Mətn]: texniki peşə məktəbləri üçün dərs vəsaiti /B.T. Kelberq, Q. D. Pekelis; tərc. ed. K. Mehrəliyev; red. E. Kərimova

5.2.6.6 Məsul şəxslər haqqında məlumatlar aşağıdakı qayda üzrə verilir: müəllif, digər şəxslər, idarə və təşkilatlar. Əgər nəşrdə müəllif göstərilməyibsə bu zaman əvvəlcə idarə və təşkilat, sonra isə digər şəxslər haqqında məlumat verilir.

Muğamların tədrisinə dair metodik tövsiyələr [Mətn] /AzSSR Ali və Orta İxtisas Təhsili Nazirliyi, Orta İxtisas Təhsili üzrə Tədris-Metodika Kabineti; tərt. ed. V.C.Xəlilov; red. S.E.Ələsgərov

5.2.6.7 Məsul şəxslər haqqında məlumatda bütün müəlliflərin soyadı və inisialları (əgər onlar üçdən artıq deyilsə) göstərilir.

/ X.İ.İsmayılov

/ F.S.Əmirova, M.B. Hüseynov

/ F.A.Axundov, M.N.Məmmədov, N.Ə. İmanquliyev

Nəşrdə dörd, beş və daha artıq məsul şəxsin soyadı verilsə (ilkin məsul şəxslər, sonrakı məsul şəxslər) biblioqrafik təsviri tərtib edən müəssisənin rəyindən asılı olaraq təsvirdə ya müəlliflərin hamısı, ya da birinci müəllifin soyadı göstərilərək orta (kvadrat) mötərizə içərisində [və başq.] sözü əlavə edilir.

/N.İ.İsmayılov [və başq.];

/пер. с. фран.: В. Валдман, Д.Ливщев, К.Ксанина; Худож.: Н.Рагимов [и др.]

5.2.6.8 Biblioqrafik təsvirdə digər məsul şəxslər haqqında məlumatlar aşağıdakı qayda üzrə verilir:

Əgər nəşrin müəllifi haqqında sənəddə məlumat verilməzsə və nəşr rəsmi sənəd olmazsa o zaman biblioqrafik təsvirdə tərtib edənin soyadı göstərilir.

Kitabxana-informasiya terminlərinin qısa lüğəti [Mətn] /tərtibçi Lətifə Məmmədova, M. Əhmədov, S. Abbasov; elmi məsləhətçi S. Məmmədəliyeva; burax. məs. F. Babayev

5.2.6.9 Redaktorun titul vərəqində “məsul red.”, “red.”, “red. altında” sözləri yazıldıqda biblioqrafik təsvirdə onlar haqqında məlumat verilir.

Titul vərəqində redaksiya heyəti göstərildikdə biblioqrafik təsvirdə birinci redaktorun soyadı qeyd olunur.

Nə? Harada? Nə zaman? məcəlləsi [Mətn] /red. heyəti: O.Ə.Məhərrəmov [və başq.]; ön söz M.Potaşev

Tərcümə edənin familiyası titul vərəqindən və eləcə də titul vərəqinin arxasından götürülərək biblioqrafik təsvirdə göstərilir.

Azərbaycan xalq dastanları [Mətn] /topl. və tərt. ed. Ə.Axundov

Nəşrin rəssamı haqqında məlumat titul vərəqindən götürülə bilər.

Dövlət ali qanunvericilik orqanlarının birgə qərarlarının təsvirində məsuliyyətlik haqqında məlumatda bütün kollektivlərin adı göstərilir.

5.2.7 Ümumi sərəlövəyə malik olmayan məcmuələrin təsvirində məsuliyyətlik haqqında məlumatların yerləşdirilməsi qaydaları

5.2.7.1 Ümumi sərəlövəsi olmayan, lakin ayrı-ayrı müstəqil sərəlövəyə malik olan əsərlərin məcmuələrinin təsviri qaydalarını aşağıdakı qruplara ayırmaq olar:

- bir daşıyıcıda yerləşdirilən əsərlərin məcmuələri
- müxtəlif və eyni məzmunlu sənədlərin müxtəlif daşıyıcılarda yerləşdirilən əsərlərinin məcmuələri.

5.2.7.2 Ümumi sərəlövəyə malik olmayan məcmuələrin təsvirində sərəlövə sahəsində ayrı-ayrı əsərlərin sərəlövəsi və onların hər birinə aid olan məlumatlar verilir, məlumatların hər bir qrupu biri-birindən nöqtəli vergül işarəsi (;) ilə ayrılır (əgər əsərin bir müəllifi varsa). Əsərlər müxtəlif müəlliflərə məxsus olduqda məlumatların hər bir qrupu biri-birindən nöqtə işarəsi ilə ayrılır.

Концерт №1 [Звукозапись]: для тара с оркестром парадных инструментов /исполн. Орк. Пар. Инструментов ТВ и Радио Азербайджана, дир. Н.Азимов;
Концерт №2: для тара с симф. орк. /исп. Симф. Орк. ТВ и Радио Азербайджана, дир. Р.Мелик-Асланов.

5.3 Nəşr sahəsi

5.3.1 Bu sahədə konkret nəşri digər nəşrlərdən (əvvəlki nəşrdən) fərqləndirən xüsusiyyətlər haqqında məlumatlar əks etdirilir.

5.3.2 Nəşr haqqında məlumatlar müəyyən qayda üzrə ardıcılıqla göstərilir. Bu məlumatlar “nəşr”, “versiya”, “variant”, “buraxılış”, “redaksiya” və ya onların ekvivalenti olan sözlərlə göstərilir:

- .- Yeni versiya
- .- Əlavə ed. variant
- .- Təkrar nəşr
- .- Təkmil. nəşr

5.3.2.1 Nəşrin sıra nömrəsi kitabda hansı qaydada yazılmasından asılı olmayaraq bibliografik təsvirdə ərəb rəqəmi ilə göstərilir. Məsələn:

- .- 2-ci nəşri
- .- 4-cü tamam. nəşr

5.3.3 Məsuliyyətlik haqqında məlumatda konkret kitabın təkrar nəşrində iştirak edən müəlliflərin, həmçinin də idarə və təşkilatların adı qeyd olunur.

Məsuliyyətlik haqqında məlumatlardan əvvəl maili xətt / işarəsi yazılır.

4-cü təkmil. nəşr /K.M.Tahirovun red. ilə

5.4 Xüsusi məlumatlar sahəsi

5.4.1 Bu sahə xüsusi daşıyıcılarda çap edilən obyektlərin təsvirində tətbiq edilir. Bunlara kartoqrafik, not sənədləri, seriyalı və digər ardı davam edən resurslar normativ-texniki sənədlərin ayrı-ayrı növləri, mikroformalar aiddir.

5.4.1.1 Kartoqrafik sənədlərin təsvirində xüsusi məlumatlar sahəsini riyazi əsaslar təşkil edir. Bu sahədə miqyas, kartoqrafik proyeksiya, xəritənin koordinatları və s. göstərilir.

Qərb yarımkürəsi [Xəritə] /Azərbaycan Respublikası Dövlət Torpaq və Xəritəçəkmə Komitəsi.- Bakı, 2004.- 1 xəritə, rəngli; 92x100 sm.

Azərbaycan Naxçıvan Muxtar Respublikası [Xəritə] /Azərbaycan Respublikası Dövlət Torpaq və Xəritəçəkmə Komitəsi; elmi red. Q.Ş. Məmmədov; red. H.Ə.Musayeva.-Bakı: Bakı kartoqrafiya fabriki, 2003.- 1 xəritə, rəngli; 82x96 sm.

5.4.1.2 Not nəşrlərin təsvirində xüsusi məlumatlar sahəsində not mətninin hansı formada icra edilməsi haqqında məlumat verilir. Partitura, xor səsləri ifası formasında və s.

“Nəva” simfonik muğamı [Notlar] /Tofiq Bakıxanov.- Partitura

5.4.1.3 Seriyalı və digər ardı davam edən resursların təsvirində xüsusi məlumatlarda nəşrin nömrələri haqqında məlumat verilir.

5.4.1.4 Standartlaşdırma üzrə normativ-texniki sənədlərin təsvirində (standart və texniki şərtlər) xüsusi məlumatlar sahəsində biblioqrafik təsvir tərtib edilən sənədin hansı sənədin əvəzinə tətbiq edilməsi haqqında, həmçinin də sənədin qüvvədə olma müddəti haqqında məlumat verilir.

Trikotaj məmulatları. Fərdi sifarişlə əl toxunma maşınlarında, aparatlarda və əllə hazırlanması [Mətn]: texniki şərt.- Qüvvədəolma müddəti. 01.01.- 88-dən 01.01. 93 qədər.

5.4.1.5 Patent sənədlərinin təsvirində xüsusi məlumatlar sahəsində sifarişin dövlət qeydiyyat nömrəsi və tarixi, sənədin nəşri və birincilik haqqında məlumat, milli təsnifat indeksi verilir.

Asfaltqatran və parafin çəkməsinin təmizlənmə üsulu [Mətn] /L.S. Məlik-Aslanov [və başq.]; Azərb. Dövl. Neft Sənayesi Elmi-Tədqiqat və Layihə İns.tu.-Ks 17582 A 1; Sifariş ed. 24.05.84; Dərc ed. 12.07.86, Bül. №2.

5.4.1.6 Elektron resurslarının təsvirində xüsusi məlumatlar sahəsində resursun növü və həcmi göstərilir.

Heydər Əliyev. Vətənin keşiyində [Elektron resurs] /Az. Res.-sı Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi; Salnamə sənədli filmlər studiyası; ssenari müəllifi: E.Quliyev, A.Dadaşov; rejissor E.Quliyev; prodüser T.Məmmədov və b.- [Bakı], [2007].- 1 DVD; 35 dəq., 4:3 (720x576); 20 x 14 sm.

5.4.2 Sənaye kataloqlarının, elmi-tədqiqat işi haqqında dərc edilməyən hesabatların və dissertasiyaların təsviri zamanı xüsusi məlumatlar sahəsi tətbiq edilmir.

5.5 Buraxılış məlumatları sahəsi

5.5.1 Bu sahədə təsvirin obyektini təşkil edən sənədin nəşr yeri, nəşr tarixi, sənədin hazırlanma yeri, həmçinin də nəşriyyatçı, nəşri yayan və hazırlayan haqqında məlumat verilir.

5.5.2 Nəşr yerində sənədin nəşr edildiyi yerin adı yazılır. Nəşr yeri, yəni sənədin nəşr edildiyi şəhərlər bir qayda olaraq təsvirdə adlıq halında verilir.

Bakı – Bakı

(Şəhərlərin adları ixtisar edilmədən yazılır (Sankt-Peterburq istisnadır)

Moskva - Moskva

Kiyev – Kiyev və s.

5.5.2.1. Əgər sənəddə iki nəşr yeri verilərsə, biblioqrafik təsvirdə hər ikisi göstərilir. Məsələn:

.- Bakı; Gəncə

.- İstanbul; Ankara

5.5.2.2 Əgər sənəddə üç və daha artıq nəşr yeri göstərilərsə, biblioqrafik təsvirdə ya xüsusi şrifflərlə qeyd olunmuş nəşr yeri, ya da birinci göstərilmiş nəşr yerinin adı verilir. Digər nəşr yerlərinin adı ixtisar edilərək [və başq.] sözü əlavə edilir.

Lazım gələrsə nəşr yerinin üçü də göstərilə bilər. Onlar biri-birindən nöqtəli vergül (;) işarəsi ilə ayrılır.

.- Moskva; Kiyev; Paris

5.5.2.3 Əgər sənədin nəşr yeri göstərilməyibsə onun nəşr yerini müəyyənləşdirib biblioqrafik təsvirdə yazmaq lazımdır. Nəşr yerini müəyyənləşdirmək mümkün olmadıqda [N. y.] /Nəşriyyat yoxdur/ sözü əlavə edilir.

5.5.2.4 Buraxılış məlumatları sahəsində nəşr yerindən sonra nəşriyyat və yaxud da sənədi nəşr edən idarənin adı yazılır. Nəşriyyat və yaxud da idarənin adı qısa formada, adlıq halında verilir.

5.5.3 Nəşriyyatın xarakterik adı təsvirdə dırnaqsız (“ ”) yazılır. Nəşriyyat sözü ixtisar edilir.

Nəşrdə

Təsvirdə

“Elm” nəşriyyatı

:Elm

“Şərq-Qərb” nəşriyyatı

:Şərq-Qərb

Издательство «Книга»

:Книга

5.5.3.1 Əgər nəşriyyat xarakterik adı malik deyilsə, təsvirdə onun adı nəşrdə olduğu kimi verilir.

Nəşrdə

Təsvirdə

Bakı Dövlət Universitetinin
nəşriyyatı

BDU-nun nəşr-tı

5.5.3.2 İnformasiya mənbəyində iki nəşriyyatın adı verildiyi halda biblioqrafik təsvirdə hər iki nəşriyyatın adı titul vərəqində göstərilmiş ardıcılıq üzrə qeyd olunur. Nəşriyyatlar biri-birindən qoşa nöqtə (:) işarəsi ilə ayrılır.

5.5.3.3 Əgər informasiya mənbəyində üç nəşriyyatın adı göstərilibsə biblioqrafik təsvirdə ya poliqlafik üsulla xüsusi qeyd olunmuş nəşriyyatın adı, ya da nəşrdə birinci verilmiş nəşriyyatın adı göstəriləcək.

Nəşrdə

Bakı: Elm: Maarif: Azərnəşr

Təsvirdə

Bakı: Elm [və başq.]

5.5.4 Nəşr tarixində sənədin nəşr ili yazılır. Nəşr ili biblioqrafik təsvirdə ərəb rəqəmi ilə verilir. “İl” sözü yazılmır. Nəşr ilindən əvvəl vergül (,) işarəsi yazılır.

Bakı: Çarşıoğlu, 2009.

5.5.4.1 Əgər nəşr yeri dəqiq müəyyən edilməyibsə, təxmini yerin adı sual işarəsi ilə yazılır.

.- [Berlin?]

.- [Naxçıvan?]

5.5.4.2 Nəşr yeri yoxdursa orta mötərizədə ya ölkənin adını, ya da yersiz yazmaq olar.

.- [Azərbaycan]

.- [Yersiz]

5.5.4.3 Əgər nəşr edən fiziki şəxsdirsə, onda şəxsin adı və soyadı mənbədə olduğu kimi göstərilir.

.- B.: Həsənov M.V.

.- B.: D.Y.Məmmədov.

5.5.4.4 Nəşriyyatın filialının adı nəşriyyatın adından sonra vergül qoyularaq yazılır. Kiçik bölmə bir qayda olaraq yazılmır.

.- Moskva: Союз художников России, Моск. отд-ние

5.5.5 Əgər sənəddə iki müxtəlif nəşr ili verilərsə bu zaman titul vərəqində verilmiş nəşr ili əsas hesab edilir.

Bakı: Şirvannəşr, 2005.

(Sənədin cildində 2004)

5.5.5.1 Sənədin nəşr ili ərəb rəqəmləri ilə yazılır və ondan əvvəl vergül qoyulur.
, 2005.

, 1833.

(Mənbədə il rum rəqəmləri ilə göstərilmişdir: MDCCCXXXIII)

5.5.5.2 Əgər nəşr ili başqa tarixlə göstərilibsə (məsələn hicri təqvimə ilə), o zaman həmin tarix yazılır, sonra isə orta mötərizədə müasir tarix yazılır.

, 1395 [1975]

5.5.5.3 Əgər mənbədə tarix göstərilməyibsə təxmini tarix orta (kvadrat) mötərizədə yazılır. “İlsiz sözü” yazılmır.

, [1942?]

, [1898 və ya 1899]

, [təx. 1900]

, [1908 və 1913 arasında]

, [XIX əsrin sonu-XX əsrin əv.]

, [199-]

, [18- -]

, [17- -?]

5.6 Fiziki xarakteristika sahəsi

5.6.1 Fiziki xarakteristika sahəsi təsvirin obyektinin fiziki forması, sənədin ölçüsü, illüstrasiya və qoşma materialı haqqında məlumatları əks etdirir.

5.6.2 Fiziki xarakteristika sahəsində fiziki vahidlər (ərəb rəqəmləri ilə) və materialın xüsusi əlaməti haqqında məlumat verilir.

.-2 k.

.-5 CD disk

.-4 qrv.

5.6.3 Fiziki xarakteristikaya dair məlumatlar ixtisar edilmiş şəkildə yazılır. Sənədin həcmi haqqında məlumatda səhifələrin miqdarı göstərilir. Səhifələrin

sənəddə nömrələnməsi verilmiş nömrələnmə qaydasından asılı olaraq ərəb və yaxud rum rəqəmləri ilə göstərilir.

.-348 s.

.-XXIX s.

5.6.4 Sənəddə bir neçə nömrələnmə qaydasından istifadə edilərsə təsvirdə onlar nəşrdə olduğu kimi saxlanılır və müxtəlif nömrələnmə qaydaları biri-birindən vergül (,) işarəsi ilə ayrılır.

.-58, VI s.

.-XXII, 14 s.

Nömrələnməmiş illüstrasiya vərəqləri haqqında məlumat səhifələrin miqdarının ardınca göstərilir. Bu rəqəm orta (kvadrat) mötərizə [ ] içərisində yazılır.

.-250 s., [15] v. il.

Səhifələr ümumiyyətlə, nömrələnməmiş olarsa onlar hesablanaraq orta (kvadrat) mötərizə içərisində verilir.

.-[50 s.]

Sənədin ölçüsü haqqında məlumatdan əvvəl nöqtəli vergül (;) işarəsi yazılır.

.-210 s.: il.; 30x20

5.6.5 Sahənin sonuncu ünsürünü qoşma material haqqında məlumat təşkil edir. Ərəb rəqəmləri ilə vahidlərin sayı göstərilir, qoşma materialın adı, həmçinin də onun həcmi və ölçüsü haqqında məlumat verilir.

Kitab, kitabça, albom, atlas, xəritə, qrammafond volları, maqnitofon lentləri və s. qoşma material hesab edilə bilər.

Qoşma material haqqında məlumatdan əvvəl üstəgəl (+) işarəsi tətbiq edilir.

. - 188 s.; il + 1 qrv.

. - 256 s. + əlavə (50 s.)

. - 124 s.: şəkl.+2 DVD

.- 1 CD-ROM; 2 sm+istifadəçi üçün təlimat (14 s.)

. - 401 s.: rəng. şəkl. xəritələr + 1 kitabça (62 s.)

5.7 Seriya sahəsi

5.7.1 Bu sahə konkret kitabın ayrı-ayrı buraxılışlarla seriyalar üzrə nəşrinə dair məlumatları özündə əks etdirir.

5.7.2 Seriya sahəsi çoxhissəli sənəd və ayrıca buraxılış haqqında məlumatları cəmləşdirir. Seriya sahəsinə aid olan məlumatlar ancaq kitabda verilən məlumatlara əsaslanır, digər mənbələrə müraciət olunmur.

Seriya sahəsində təsvirin obyektini hesab edilən və seriya sahəsinə daxil olan sərəlvə və məsuliyyət haqqında məlumatlar sahəsinin ünsürləri əks etdirilir. Burada həmçinin seriyalı nəşrin Beynəlxalq Standart Nömrəsi (İSSN) və konkret seriyanın obyektinin nömrəsi göstərilir.

5.7.3 Seriyanın əsas sərəlvəsi obyektin əsas sərəlvəsinin əks etdirilməsi qaydalarına əsaslanır.

. - (Azərbaycanın görkəmli şəxsiyyətləri)

.- (Azərbaycan xalq ədəbiyyatı)

. - (Dünya uşaq ədəbiyyatı)

5.7.4 Seriya sahəsində bəzi sözlərin ixtisarına yol verilir. Əgər kitab iki və daha artıq seriyanın buraxılışıdırsa onda seriya sahəsi təkrar edilə bilər. Hər iki seriyanın arasında heç bir işarə tətbiq edilmir, ancaq boş yer saxlanılır.

.- (Müasir Azərbaycan ədəbiyyatı) (Məktəblinin kitabxanası)

5.7.5 Seriyanın əsas sərəlvəsi kimi seriyalı nəşrlərin, ardı davam ədən nəşrlərin və seriyalar üzrə nəşr olunan kitabların sərəlvəsi verilir. Biblioqrafik təsvirdə seriyanın sərəlvəsi kitabda olduğu kimi yazılır (tam şəkildə və yaxud ixtisarla).

Əgər seriyanın sərəlvəsinə “kitabxana”, “seriya” və s. bu kimi sözlər, nömrə və s. daxildirsə, onda bu sözlər seriyanın sərəlvəsinin əsas tərkib hissəsi kimi qəbul edilirlər.

.- (Ədəbiyyatşünaslıq və dilçilik ser.)

5.7.6 Seriyanın paralel sərəlvəsinin biblioqrafik təsvirdə əks etdirilməsi ümumi qaydalara əsaslanır. Seriyanın paralel sərəlvəsi bərabərlik işarəsindən sonra yazılır.

.- (Fortepiano üçün əsərlər. Seriya 1 = Compositions pour piano. Seriya 1)

5.7.7 Seriyanın sərlövhəsinə dair məlumatda seriyanın sərlövhəsini izah edən məlumatlar verilir. Bu məlumatlara nəşrin formasını xarakterizə edən, nəşrin oxucu istiqamətini bildirən, həmçinin də seriyanın təkrar nəşri ilə bağlı olan məlumatlar verilir.

5.7.8 Seriyaya dair məsuliyyətlik haqqında məlumatlarda seriyalı əsərlərin nəşrinə məsul olan şəxslərin, idarə və təşkilatların adı göstərilir. Burada müəlliflərin, tərtib edənlərin, redaktorların soyadı verilir. Seriyanın buraxılış nömrəsi ərəb rəqəmi ilə göstərilir.

(Ученые записки Тартутского Гос. Ун.-та; Вып. 647.)

(Uşaq ədəb. kitabx.: 25 c-də; C.23)

5.7.9 Əgər təsvirin obyektinə seriya ilə birlikdə seriyaaltı məlumatlar da daxil edilərsə, onda əsas sərlövhə seriyanın sərlövhəsindən (ümumi sərlövhə) və seriyaaltının sərlövhəsindən (asılı sərlövhə) ibarət olur. Bunlar biri-birindən nöqtə işarəsi (.) ilə ayrılırlar.

5.7.10 İSSN (İnternational Serial Standart Number) - seriyalı nəşrin Beynəlxalq standart nömrəsi yalnız informasiya mənbəyində göstərildiyi zaman biblioqrafik təsvirdə yazılır. Nömrə sənəddə verildiyi qaydada biblioqrafik təsvirdə əks etdirilir və ondan əvvəl vergül işarəsi tətbiq edilir.

, ISSN 0201 -7636

, ISSN 0204 - 3335

5.7.11 Əgər seriya sahəsində çoxcildli nəşr haqqında məlumat verilsə onda İSSN-nin əvəzinə, çoxcildli nəşrlərə aid edilən İSBN göstərilir.

, ISBN 5-8405-0046-1 (bur. 1)

5.8 Qeyd sahəsi

5.8.1 Qeyd sahəsində kitab haqqında təsvirin digər sahələrində verilməyən əlavə məlumatlar əhatə olunur. Bu sahədə bütün ünsürlər fakultativdir. Biblioqrafik təsvir üçün əsas mənbə kitab və digər məlumat mənbələri hesab edilir. Bu məlumatlar kvadrat mötərizə içərisində göstərilmir.

.- Müəllif cildə göstərilmişdir

.- Mətn Azərb. və rus dilində

5.8.2 Biblioqrafik təsvirdə qeyd sahəsi təkrar edilə bilər, hər bir qeyddən sonra nöqtə və tire (-) işarəsi tətbiq edilir və yaxud hər bir qeyd yeni sətirdən yazılır. Qeyd sahəsinə daxil edilmiş izahedici sözlər qeyddən qoşa nöqtə (:) işarəsi ilə ayrılır.

.- Biblioqr.: s. 55-57.- 300 nüsxə.

5.8.3 Qeydlər biblioqrafik təsvirdə müəyyən ardıcılıqla verilir. Əvvəlcə təsvirin sahə və ünsürlərinə aid olan qeydlər, sonra isə bütünlükdə nəşrə aid olan qeydlər verilir. Sahə daxilində qeydlər ixtisarla göstərilir. Qeydlər aşağıdakı şəkildə verilir:

Əsas sərəlvə haqqında qeydlər

Orijinal sərəlvə (və müəlliflər) haqqında qeydlər

Paralel sərəlvə haqqında qeydlər

Buraxılış məlumatlarına dair qeydlər

Fiziki xarakteristikaya dair qeydlər

Kitabın mətn dili, rezyume və s. haqqında qeydlər

Kitabda biblioqrafik göstərici və siyahıların mövcudluğu haqqında qeydlər

Kitabın məzmunu haqqında qeydlər və s.

.-Müəllif tituli vərəqlər. arxiv. göst.

.-Paralel sərəlv. gürcü, ing., fran. dilindədir.- Biblioqr.: s. 116-130.- 150 nüsxə.

5.9 Standart nömrə (və ya onun alternativləri) və əldə olunma şərtləri sahəsi

5.9.1 Təsvirin sonuncu sahəsi hesab edilir. Sahə kitab mübadiləsi, kitab ticarəti və nəşriyyat statistikasına, həmçinin də digər məqsədlər üçün zəruri məlumatları əks etdirir.

Təsvirin bu sahəsi üçün əsas mənbə bütünlükdə kitab özü hesab edilir. Əgər kitabda sahə üçün lazım olan bütün məlumatlar olmazsa, digər mənbələrdən məlumat əldə edilmir. Sahə məcburi və fakultativ ünsürlərdən ibarətdir.

5.9.2 Standart nömrə sahəsində təsvirin obyektinə aid edilən beynəlxalq standart nömrələr göstərilir. Kitabın Beynəlxalq Standart Nömrəsi (İSBN - İnternational Standart Book Number) beynəlxalq və milli agentlik tərəfindən təyin

edilərək kitabı digər nəşrlərdən fərqləndirən əsas əlamətlərdən biri hesab edilir. Seriyalı nəşrin Beynəlxalq Standart nömrəsi ISSN (International Serial Standart Number) və ya digər beynəlxalq nömrələr qəbul edilmiş qaydalara əsasən biblioqrafik təsvirdə əks etdirilir.

5.9.3 ISBN nəşriyyat tərəfindən /nəşr edən təşkilat/ verilərək, titul vərəqinin arxa hissəsində, kitabın cildində göstərilir.

Nömrə beynəlxalq miqyasda tətbiq edilən abbreviaturadan - (sözlərin baş hərfləri ilə müxtəsər yazılışı) ISBN 5-7975 - 0063 - 9 və rəqəmlərdən ibarətdir.

Sənəddə bir neçə nömrə verildikdə biblioqrafik təsvirdə təsvirin obyektinə aid edilən nömrə göstərilir. Bəzən sənəddə ümumilikdə çoxcildli nəşrin standart nömrəsi, ayrıca cildin nömrəsi, həmçinin də qoşma sənədin nömrəsi göstərilə bilər. Belə hallarda kiçik mötərizə içərisində izahedici məlumatlar verilə bilər.

.- ISBN 5 - 02 - 011752 - 8. - ISBN 5 - 02 -011751-9 (cildə) (C.1.)

5.9.4 Sənəddə Beynəlxalq Standart Nömrəsi göstərilmədikdə onun alternativini kimi dövlət qeydiyyat nömrəsinin, nəşriyyat, musiqi əsərinin lövhəsinin nömrəsinin və digər nömrələrin göstərilməsinə icazə verilir.

.- Dövlət qeydiyyat №-si 1034

.-Nəşr № 2536., L.N. 3642

5.9.5 Açar sərlovhə - seriyalı nəşrlərə ISSN təyin edilməsi prosesində onların identifikasiyası və qeydiyyatı üçün verilən sərlovhədir. Bu sərlovhə ISSN-dən sonra özündən əvvəl bərabərlik işarəsi (=) yazılmaqla göstərilir.

.- ISSN 0304 - 0352 = IFLA journal

5.9.6 Əldə edilmə şərti haqqında məlumatda sənədin qiyməti və obyektini əldə etmək məqsədilə digər informasiyalar haqqında məlumat verilir. Bu məlumatlardan əvvəl qoşa nöqtə (:) işarəsi yazılır.

: 25 000 m.

: Pulsuz

: Müqavilə yolu ilə

5.9.7 Tiraj haqqında məlumat qeyd sahəsində verilir.

5.9.8 Sahənin ünsürünə aid edilən digər izahedici məlumatlar kiçik mötərizə içərisində göstərilir.

.- İSBN 5-89600-114-2 (cilddə)

.- İSBN 9952-24-001-5 (Az.)

6 ÇOXSƏVİYYƏLİ BIBLIOQRAFİK TƏSVİR

6.1 Çoxsəviyyəli bibliografik təsvirlər ilk növbədə çoxcildli, seriyalı və digər ardı davam edən nəşrlərə tərtib edilir.

6.1.1 Çoxsəviyyəli təsvirin birinci səviyyəsində (ümumi hissədə) çoxhissəli sənədin tərkibinə daxil edilən və fiziki vahidlərin əksəriyyəti üçün xas olan ümumi məlumatlar əks etdirilir - cildlər (buraxılışlar, nömrə).

Çoxsəviyyəli təsvirin ikinci səviyyəsində (xüsusi hissədə) çoxhissəli sənədin tərkibinə daxil edilən ayrıca fiziki vahidlər haqqında (buraxılış, nömrə) məlumat verilir.

6.1.2 Birinci səviyyənin məlumatlarından sonra digər səviyyənin məlumatları yeni sətirdən yazılır. Hər səviyyənin məlumatından sonra nöqtə işarəsi tətbiq edilir.

6.2. Çoxcildli sənədlərin bibliografik təsviri

6.2.1 Çoxcildli sənədlərin bibliografik təsvirinin obyektini öz forma və məzmununa görə vahidlik təşkil edən və əvvəlcədən sayı müəyyənləşdirilmiş cildlərlə nəşr edilən sənədlər təşkil edir.

6.2.2 Çoxcildli sənədlərin bütün cildlərinə və ya bir qrup cildlərə toplu təsvir tərtib edilir. Ayrıca bir cildə ya monoqrafik, ya da toplu təsvir tərtib edilə bilər. Cild dedikdə çoxhissəli sənədin tərkibinə daxil olan ayrıca fiziki vahid (cild, hissə, buraxılış, məcmuə, albom, dəftər və s.) nəzərdə tutulur.

6.2.3 Toplu təsvir müəyyən nəşr haqqında və yaxud bir qrup cildlər haqqında məlumatları özündə əks etdirir. Bu təsvir ümumi və xüsusi hissədən, ya da ümumi hissədən ibarət ola bilər. Ümumi hissədə - bütün nəşrin, xüsusi hissədə isə - ayrı-ayrı cildlərin xarakteristikası verilir.

6.2.4 Toplu təsvirin tərtibi üçün əsas mənbə çoxcildli nəşrlər bütünlükdə və ya bir neçə cild hesab edilir. Ümumi hissənin məlumatları birinci cildə görə verilir.

Titul vərəqi əsas məlumat mənbəyi hesab edilir. Əgər nəşrdə qoşa titul vərəqi verilərsə sol titul vərəqində çoxcildli nəşr haqqında bütün məlumatlar, sağ titul vərəqində isə konkret cild haqqında məlumatlar əks etdirilir. Xüsusi hissə üçün lazım olan ən zəruri məlumatlar sağ titul vərəqindən götürülür.

6.2.4.1 Əsas sərlövhədə çoxcildli sənədlərin ümumi sərlövhəsi göstərilir. Hər bir cildin sərlövhəsi isə xüsusi hissədə yazılır.

Əsərləri

Seçilmiş əsərləri

6.2.4.1.1 Əgər birinci cildin sərlövhəsi digər cildlərin sərlövhəsindən fərqlənirsə bu zaman əsas sərlövhə kimi ya birinci cildin sərlövhəsi, ya da çoxluq təşkil edən digər cildlərin sərlövhəsi əsas sərlövhə kimi götürülə bilər. Əsas sərlövhədən fərqlənən sərlövhə haqqında məlumat xüsusi hissənin qeyd sahəsində verilir.

6.2.4.1.2 Əgər sərlövhə və ya sərlövhəyə dair məlumata cildin sıra nömrəsi daxildirsə, sıra nömrəsi xüsusi hissədə göstərilir. Ümumi hissədə nömrənin əvəzinə üç nöqtə işarəsi yazılır.

6.2.4.2 Sərlövhəyə dair məlumatda sənədin janrı, növü, oxucu təyinatından başqa sənədin neçə cildə, hissədə və s. çap edilməsi haqqında da məlumat verilir (əgər sənəddə göstərilərsə).

Pyeslər [Mətn]: poemalar, tərcümələr, publisistika: 4 c-də

6.2.4.3 Ümumi hissənin məsuliyyətlik haqqında məlumat sahəsində bütün cildlərin nəşrə hazırlanmasında iştirak edən müəlliflərin, redaktorların, digər şəxslərin, idarə və təşkilatların adları göstərilir.

Seçilmiş əsərləri [Mətn]: 6 c-də /red. C.Zeynal; rəs. Ə.Məmmədov

6.2.4.4 Buraxılış məlumatları sahəsində bütün cildlər eyni şəhərdə, eyni nəşriyyat tərəfindən çap edilmişdirsə bu zaman nəşr yeri və nəşriyyatın adı göstərilir. Əgər cildlər müxtəlif illərdə çap edilərsə birinci cildin və sonuncu cildin

nəşr ili verilir. Bütün cildlər bir il ərzində çap edilmişdirsə təsvirdə yalnız bir il göstərilir.

.-Bakı: Nurlan, 2002-2005.

.-Bakı: Gənclik, 2005.

Nəşr tamamlanmamışdırsa, birinci cildin nəşr ili göstərilir, tire işarəsindən (-) sonra sonuncu cildin nəşr ili üçün dörd rəqəm həcmində intervalla yer saxlanılır.

.-Bakı: Çəşioğlu, 2002 - .

Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti Ensiklopediyası [Mətn]: 2 cildə /red. hey.: Y.Mahmudov (baş red.) [və başq.]- Bakı: Lider nəşriyyatı, 2004-2005.- 27 sm.- 25000 nü.s.- (cildə): 3 man. 97 qəp.

C.1.- 2004.- 439, [1] s.: şək., xəritə, [1] v. xəritə (qat.)- İSBN 9952-417-14-2.

C.2.- 2005.- 469, [3] s.: şək., xəritə, [2] v. xəritə (qat.)- İSBN 9952-417-44-4.

Bibliografik vəsaitlərə tamamlanmamış nəşrin təsvirini daxil etmək lazım gəldikdə, buraxılış məlumatları sahəsində birinci cildin və sonuncu çap edilmiş cildin nəşr ili göstərilir. Əgər çoxcildli nəşrlərin cildlərinin əksəriyyəti eyni şəhərdə, eyni nəşriyyat tərəfindən çap edilmişdirsə və yalnız bir neçə cild başqa şəhər və başqa nəşriyyatlar tərəfindən çap edilərsə, bu zaman çoxluq təşkil edən cildlər haqqında məlumat ümumi hissədə, digər cildlər haqqında məlumatlar isə xüsusi hissədə verilir.

Əgər bütün cildlər eyni ölçüyə malik olarsa, bu haqda məlumat ümumi hissədə verilir. Ayrı-ayrı cildlər qeyri-bərabər ölçüyə malik olarsa, onda xüsusi hissədə hər bir cildin ölçüsü göstərilir. Əgər cildlərin ölçüləri arasında qeyri-bərabərlik azdırsa, onda ümumi hissədə kiçik ölçü ilə böyük ölçü göstərilərək onların arasında tire işarəsi (-) qoyulur.

6.2.4.5 Ümumilikdə çoxcildli nəşrlərin qoşma sənədi ayrıca bir cild kimi nəzərə alınır. Qoşma sənəd haqqında məlumat xüsusi hissənin əvvəlində və yaxud da axırında göstərilə bilər.

6.2.5 Xüsusi hissədə hər bir cild haqqında məlumat sahə və ünsürlərin ardıcılığı üzrə yazılır. Müxtəlif sahələrin ünsürləri bir-birindən nöqtə və tire (-) işarəsi ilə ayrılır.

6.2.5.1 Cild haqqında məlumat cildin əlaməti ilə başlanır. Cildin nömrəsi ərəb rəqəmi ilə yazılır.

Bur. 5, böl. 2

C.3.

C.2, kb. 1.

6.2.5.2 Nəşrin əlaməti göstərilmədikdə yalnız cildin sıra nömrəsi yazılır.

Bur. 1

Bur. 2

6.2.6 Nəşrin bir neçə cildi eyni nömrəyə malik olduqda, cildin nömrəsinin yanında orta (kvadrat) mötərizə içərisində hərfi işarələr əlavə edilə bilər.

C.10 [a]

C. 10 [b]

C. 10 [c]

Əgər cild hissələrə, buraxılışlara bölünürsə bu zaman təsvirdə nömrələnmə nəşrdə olduğu kimi saxlanılır və onlar biri-birindən vergül işarəsi (,) ilə ayrılırlar.

Kb. 5, böl. 2

C. 8, h.1

6.2.7 Əgər bir cildə iki və daha artıq buraxılış birləşdirilərək çap edilibsə, onlar tire işarəsi (-) vasitəsilə yazılır. Çap edilməyən nömrələrin əvəzinə isə vergül işarəsi yazılır.

H. 5-6

Bur. 20-23

Bur. 14, 16-18

Titul vərəqində cildin xüsusi sərlövhəsi göstərilmədikdə, digər mənbələr vasitəsilə, həmçinin nəşrin təhlili vasitəsilə xüsusi sərlövhəni müəyyənləşdirib təsvirdə qeyd etmək məqsədəuyğundur.

C. 3: [Qəzəllər]

6.2.7.1 Əgər nəşrdə ümumiyyətlə, xüsusi sərəlvə verilməzsə, ondan sonrakı ünsür özünəməvafiq işarə ilə yazılır.

C.4 /red. Ə. Abbasov; rəs. G. Hüseynov; ön söz F.Cəmilindir.

6.2.7.2 Məsul şəxslər haqqında məlumatlar ümumi qayda üzrə maili xətdən sonra yazılır. Əgər cildlər müxtəlif müəlliflər tərəfindən yazılmışdırsa, onda xüsusi hissədə onlar haqqında məlumat verilir. Hər bir cildin məsul şəxsləri haqqında məlumat xüsusi hissədə göstərilir.

6.2.7.3 Fiziki xarakteristika sahəsində cildin sahifələrinin miqdarı, cildə verilmiş şəkillər və qoşma materiallar haqqında məlumat verilir.

C. 4. - 1997.- 212 s.: il. + Xəritələr (34 s.)

Əgər səhifələr birbaşa nömrələnmişdirsə onda sonuncu səhifələrin nömrəsi göstərilir.

C. 3.-390 s.

Əgər bütün cildlər bir seriya daxilində çap edilmişdirsə, seriya sahəsində seriyanın buraxılış nömrəsi göstərilir. Seriyanın nömrəsindən əvvəl üç nöqtə və nöqtəli vergül işarəsi qoyulur.

Bur. 3.- 2004. - 157 s.: şək. -(...; №14)

6.3 Seriyalı və digər ardı davam edən resursların (sənədlərin) biblioqrafik təsviri

6.3.1 Əsas müddəalar

6.3.1.1 Seriyalı və digər ardı davam edən resursların təsviri altında müəyyən dövr ərzində nəşr edilən, nəşr müddəti əvvəlcədən müəyyənləşdirilməyən və bir qayda olaraq eyni sərəlvələrə malik olaraq buraxılış və seriyalarla çap edilən (həmçinin elektron nəşrlər) qəzetlərin, jurnalların, məcmuələrin, bülletenlərin, seriyalı və digər sənədlərin təsviri nəzərdə tutulur. Standartın mətnində belə sənədlər şərti olaraq seriyalı nəşrlər adlandırılır.

6.3.2.Bütünlükdə çap edilmiş seriyalı nəşrlərə və yaxud onların bir qrupuna ümumi və xüsusi hissədən ibarət çoxsəviyyəli təsvir tərtib edilir. Seriyalı nəşrin ayrıca buraxılışına birsəviyyəli təsvir tərtib edilə bilər.

Çoxsəviyyəli təsvir kitabxanada olan sonuncu nəşrə əsasən tərtib edilə bilər. Burada verilmiş məlumatlar digər nəşrlərə əsasən təkmilləşdirilir.

6.3.2.1 Seriyalı nəşrlərə adətən sərlovhə üzrə təsvir tərtib edilir. Seriyalı nəşrlərin çoxsəviyyəli bibliografik təsvirinin sahə və ünsürləri aşağıdakılardan ibarətdir:

Birinci səviyyə

Əsas sərlovhə [Materialın ümumi əlaməti] = Paralel sərlovhə: sərlovhəyə aid məlumat /Məsuliyyətlik haqqında ilk məlumat; sonrakı məlumat.- Nəşr haqqında məlumat=Nəşr haqqında paralel məlumat /Nəşrə aid məsul şəxslər haqqında ilk məlumat; sonrakı məlumat, nəşr haqqında əlavə məlumat.- Xüsusi məlumatlar sahəsi.- Buraxılışı haqqında ilkin nəşr yeri; sonrakı nəşr yeri: Nəşriyyatın adı [Naşir və nəşri yayanın funksiyaları haqqında məlumatlar], Nəşr, nəşrin yayılması və s. tarixi (Nəşr yeri: nəşri hazırlayanın adı, hazırlanma tarixi).- materialın spesifik işarəsi və həcmi: fiziki xarakteristika haqqında digər məlumatlar; ölçülər+Qoşma material haqqında məlumatlar.- (Seriyanın və seriyaaltının əsas sərlovhəsi=Seriyanın və seriyaaltının paralel sərlovhəsi: Seriyanın və seriyaaltının sərlovhəsinə aid məlumatlar /Seriyanın və seriyaaltının məsul şəxsləri haqqında ilkin məlumatlar; sonrakı məlumatlar, seriya və ya seriyaaltına aid olan seriyalı nəşrin Beynəlxalq Standart Nömrəsi (İSSN); Seriyanın və ya seriyaaltının buraxılış nömrəsi.- Qeyd sahəsi.- Seriyalı nəşrin Beynəlxalq Standart Nömrəsi (İSSN)=Açar sərlovhə: Əldə olunma şərti və (və ya) qiymət (Sahənin ünsürlərinə dair əlavə məlumatlar).

İkinci səviyyə

Buraxılışın nömrəsi: Əsas sərlovhə [Materialın ümumi əlaməti]=Paralel sərlovhə: Sərlovhəyə dair məlumatlar /Məsul şəxslər haqqında məlumatlar.- Nəşri haqqında məlumatlar /Konkret nəşrə dair məsul şəxslər haqqında məlumatlar.- Xüsusi məlumatlar.- Nəşr yeri, nəşr ili, nəşr tarixi.- Materialın spesifik işarəsi və həcmi; Ölçülər + Qoşma material haqqında məlumatlar.- (Seriyanın və seriyaaltının əsas sərlovhəsi= Seriyanın və seriyaaltının paralel sərlovhəsi /Seriyanın və seriyaaltının məsul şəxsləri haqqında məlumatlar, Konkret seriya və

seriyaaltına aid edilən seriyalı nəşrin Beynəlxalq Standart Nömrəsi (ISSN); Seriyanın buraxılış nömrəsi).- Qeyd.

6.3.3. Seriyalı sənədlərin əsas sərlovhəsi kimi aşağıdakılar hesab edilə bilər:

a) bütün altseriyalar üçün əsas hesab edilən və seriyanın əsas sərlovhəsi ilə əlaqədar olan “seriya”, “bölmə” və s. sözlərlə yazılan əsas sərlovhə. Əsas sərlovhə asılı sərlovhədən nöqtə ilə, altseriyanın nömrəsi isə vergüllə (,) ayrılır. Seriya sözündən sonra qoşa nöqtə (:) işarəsi yazılır. (Əgər bu sərlovhə qrammatik cəhətdən sərlovhə ilə bağlı deyilsə).

b) ümumi sərlovhədən asılı olmayan altseriyanın müstəqil sərlovhəsi. Ümumi sərlovhə seriya sahəsində göstərilir.

6.3.3.1 Əgər əsas sərlovhənin tərkibinə tarix və nömrə daxil edilərsə, onda həmin tarix və nömrələr üç nöqtə ilə əvəz edilir.

Tarix və nömrələr ikinci və sonrakı səviyyələrdə, həmçinin də nömrələnmə sahəsində göstərilir.

6.3.3.1.2 Materialın ümumi əlamətində təsvirin obyektinə aid edilən materialın növü (sinfi) orta (kvadrat) mötərizədə göstərilir. Məsələn: videoyazı, səsyazısı, kinofilm, mətn, əlyazma və s.

Azərbaycan filmləri [Elektron resurs]

6.3.3.1.3 Paralel sərlovhə ümumi və asılı sərlovhədən ibarət olaraq əsas sərlovhədən sonra yazılır.

Sərlovhəyə dair məlumatlarda əsas sərlovhəni aydınlaşdıran, izah edən məlumatlar verilir.

“İncəsənət Əsərləri” Kiçik Paketlərdə [İzomaterial]: Sərgi ABŞ-ın Azərb. Səfirliyinin dəstəyi və Syuzan Riis Horvits və Robert Reşin rəhbərliyi ilə 11-17 dekabr, 2009-cu il tarixində keçirilən 4-cü Beynəlxalq Müasir İncəsənət Biennalesi çərçivəsində təşkil edilmişdir

Информатика [Электронный ресурс]: интернет-учебник

6.3.3.1.4 Əgər sərlövhəyə dair məlumatlara tarixlər və nömrələr daxil edilərsə və bunlar hər bir nömrədə dəyişərsə onda həmin məlumatlar üç nöqtə ilə (...) əvəz edilirlər.

Машиностроение [Текст]: библиогр. аннот указ за...

Tarix və nömrələr sonrakı səviyyələrdə əks etdirilir.

6.3.3.1.5 Məsul şəxslər haqqında məlumatda nəşri çapa hazırlayan idarə və təşkilatın adı mütləq göstərilir.

Мəqalələr məcmuəsi [Mətn] /Azərbaycan Milli Kitabxanası

Maliyyə və uçot [Mətn]: aylıq nəzəri və elmi-praktiki jurnal /Azərb. Resp. Maliyyə və Uçot Redaksiyasının əmək kollektivi

6.3.3.2 Seriyalı sənədlərin xüsusi məlumatlar sahəsində nömrələnmə sahəsi verilir. Bu sahədə seriyalı nəşrin çap edilməsinin ilk və sonrakı nömrələri, həmçinin də seriyalı nəşrin birinci və nəşri dayandırıldıqdan sonra sonuncu nömrəsi göstərilir. Sahə daxilində, həmçinin sənədin fasilələrlə çap edilməsi haqqında, sənədin çapının yenidən bərpası haqqında məlumat verilir.

Müəyyən ad altında çap edilən seriyalı sənədin bir hissəsinə biblioqrafik təsvir tərtib edildikdə sahədə ilk və sonuncu nömrə göstərilir.

6.3.3.2.1 Nömrələnmə sahəsində aşağıdakı qaydalar nəzərə alınır:

- birinci və sonuncu nömrələr və yaxud sənədin birinci və sonuncu nəşr tarixi (əgər nəşr dayandırılmışdırsa), bunlar tire (-) işarəsi ilə birləşdirilirlər.

- nəşri davam edən sənədlərin təsvirində ilk nəşrin ili göstərilir, sonuncu nəşrin ili üçün 4 rəqəm həcmində intervalla yer saxlanılır.

Seriyalı nəşrin nömrələnməsi üsulundan asılı olaraq biblioqrafik təsvirdə nömrələnmə hərf və rəqəm işarəsindən və yaxud ilin xronoloji işarəsindən ibarət ola bilər.

№ 1 (2001)-

2001, № 1 A

2000, bur 1/2

2001, mart

2003, 24 fevral

6.3.3.2 Nömrələnmədə fasilə olduqda və nəşr bərpa edildikdə hər iki nömrələnmə üsulu göstərilir. Onların arasında nöqtəli-vergül (;) işarəsi tətbiq edilir:

Bur. 1 (2000) - 12 (2005); C. 1 (2006) - 5 (2009)

1944-1951; 1952-1956; 1999-

6.3.3.3 Xüsusi məlumatlar sahəsi təkrar olunduqda əvvəlcə informasiyanı xarakterizə edən məlumatlar, sonra isə nömrələnmə sahəsi göstərilir.

6.3.3.4 Buraxılış məlumatları sahəsində seriyalı sənədin nəşr edildiyi və yayıldığı şəhərin adı göstərilir.

Əgər nəşr davam edirsə ilk nəşrin buraxılış ili göstərilir və ondan sonra tire işarəsi (-) qoyularaq intervalla yer saxlanılır.

2005- .

Nəşr dayandırıldıqda ilk və sonuncu nəşr ili göstərilir.

1980-2001.

6.3.3.5 Fiziki xarakteristika sahəsində seriyalı nəşrlərin həcmi, illüstrasiyası, ölçüsü haqqında məlumat verilir.

50 s.

4 sütun

6.3.3.6 Seriya sahəsində elmi-texniki informasiya mübadiləsi, kitab mübadiləsi, kitab ticarəti, həmçinin seriyalı nəşrlərə abunə üçün lazımi məlumatlar əks etdirilir. Burada mövcud seriyaya daxil olan nəşrin bütün buraxılışları və ya bir qrup buraxılışı haqqında məlumat verilir. Seriyalı nəşr bir neçə seriyanın tərkibinə daxil edildikdə seriya sahəsi təkrar edilir.

6.3.3.7 Qeyd sahəsində təsvirin digər sahələrində əks etdirilməyən, lakin təsvirin sahə və ünsürlərinə aid olan, seriyalı nəşrlərin quruluşu və xüsusiyyətləri haqqında, seriyalı nəşrin tarixi haqqında məlumatlar verilir.

6.3.3.7.1 Qeyd sahəsində məlumatlar müəyyən ardıcılıqla verilir. Əvvəlcə nəşrin dövriliyi, sonra nəşrin yaranma tarixi, sənədin nəşrinin fasilələrlə çap edilməsi və çapının dayandırılması haqqında məlumatlar əks etdirilir. Sonra isə təsvirin digər sahə və ünsürlərinə aid olan qeydlər verilir. Burada təsvirin sahə və ünsürlərinin ardıcılığı nəzərə alınır. Bundan sonra isə digər qeydlər haqqında:

mətnin dili haqqında, buraxılış məlumatları haqqında, sənədin digər dillərdə paralel nəşri haqqında, seriyalı nəşrin digər xüsusiyyətləri haqqında məlumat verilir.

6.3.3.8 Standart nömrə və əldə edilmə şərti sahəsində biblioqrafik- təsvirin obyektinin növündən asılı olaraq standart nömrələr verilir. Burada seriyalı nəşrin Beynəlxalq Standart Nömrəsi (ISSN), elektron-informasiya ehtiyatlarının dövlət qeydiyyat nömrəsi yaxud digər standart nömrə göstərilir.

ISSN və onun alternativini seriyalı sənəddə göstərildiyi qayda üzrə təsvirdə əks etdirilir.

ISSN 0201-9930

6.3.3.8.1 Açar sərlovhə seriyalı sənədə ISSN təyin edilməsi prosesində seriyalı nəşrin eyniləşdirilməsi və qeydiyyatı üçün verilən sərlovhədir. Bu sərlovhə mövcud sahə daxilində ISSN- dən sonra bərabərlik işarəsi ilə göstərilir. Açar sərlovhənin əsasını nəşrdəki sərlovhə təşkil edir.

6.3.3.8.2 Əldə edilmə şərti və ya seriyalı nəşrin ayrıca fiziki vahidinin qiyməti mövcud sahədə o vaxt göstərilir ki, bu məlumatlar seriyalı nəşrin bütün nömrələrinə və ya əksər nömrələrinə aid edilmiş olsun. Əgər ayrıca nömrənin və müəyyən dövr ərzində çap edilən nömrələrin komplektinin qiyməti sənəddə göstərilərsə, biblioqrafik təsvirdə hər iki qiymət verilir. Hər bir qiymət göstəricisindən əvvəl qoşa nöqtə işarəsi tətbiq edilir.

6.3.4 Biblioqrafik təsvirin ikinci və sonrakı səviyyələrində verilən informasiyalar ayrıca buraxılışa, nömrəyə, cildə, fiziki vahidə aid edilən məlumatlardan ibarətdir.

6.3.4.1 İkinci və sonrakı səviyyələrdə verilən məlumatlar fakultativ xarakter daşıyır. İkinci və üçüncü səviyyələrdə verilən ünsürlər toplusunun həcmi biblioqrafik təsviri tərtib edən müəssisə müəyyən edir. Sonrakı səviyyələrdə verilmiş ən qısa məlumatlar sıra nömrələrindən ibarət olur. Burada il, cild, nömrə və s. haqqında məlumat verilir.

6.3.4.2 İkinci səviyyə haqqında məlumatlar yeni sətirdən yazılır. Hər bir səviyyədən sonra (.) nöqtə işarəsi tətbiq edilir.

Ayrı-ayrı fiziki vahidlər haqqında məlumatlar da yeni sətirdən yazılır. Fiziki vahidlər haqqında məlumatlardan sonra nöqtə işarəsi (.) tətbiq edilir.

6.3.4.3 Cildin, buraxılışın işarəsi, ilin müvafiq ayının adı ixtisar şəklində yazılır. Məsələn: “C.”, “bur.”, “yanv.” və s.

İllər və sıra nömrələri ərəb rəqəmləri ilə göstərilir.

C.1.№ 3

2001, 2 bur., № 1-4

2001, sent.

2000, № 91-12, göst.

Materialın ümumi əlaməti çoxsəviyyəli təsvirin birinci səviyyəsindən fərqləndikdə göstərilir.

Bur. 2.- 2000.- 1 elekt. opt. disk. (CD-ROM): rəng.

6.3.5 Sıra nömrələri xırda bölgülərdən ibarət olan ənənəvi kağız daşıyıcılarının qəzet, jurnal, dövri bülletenlərin və qeyri-ənənəvi daşıyıcıların təsvirində materialın həcmi, ölçüsü, nüsxəsi və s. haqqında məlumatlar hər nömrənin janrında deyil, ümumilikdə əsas sıra vahidlərinin yanında göstərilir.

C. 5, bur. 1-6.- 2003.- 155 s.- 500 nüs.

6.3.5.1 Seriyalı nəşrlərin ikinci və sonrakı səviyyələrinin təsvirində hər nömrənin yanında nəşr ili göstərilir.

2001, № 1 -12.-1380-1420 nüs.

2000, № 1 -(2012)-15/16 (2026 /2027).-25 790 nüs.

Seriyalı nəşrlərdə əlavə olaraq çap edilmiş göstəricilər, xüsusi nömrələr və s. haqqında məlumatlar çoxsəviyyəli biblioqrafik təsvirin ikinci və digər səviyyələrində verilir.

Xüs. bur.: professor A.Xələfovun 75 illik yubileyinə həsr edilir.- 2006.

6.3.6 Xüsusi sərlovhəyə və ayrıca nömrəyə malik olmayan göstəricilər, əlavə materiallar haqqında məlumatlar isə ümumiləşdirilmiş formada verilir.

Hər bir cildə dair göstərici

Hər bir nömrəyə dair əlavə

7 ANALİTİK BIBLIOQRAFİK TƏSVİR

7.1 Əsas müddəalar

7.1.1 Analitik-biblioqrafik təsvirin obyektini sənədin tərkib hissəsi təşkil edir. Bu onun yerləşdiyi sənədin identifikasiyası və axtarışı üçün zəruri olan məlumatlardan ibarətdir.

Tərkib hissəyə aşağıdakılar daxildir:

- müstəqil əsər (məqalə, məruzə, hekayə, resenziya, povest və s.)
- müstəqil sərəlvhəyə malik olan əsərin müəyyən hissəsi (bölmə, fəsil, paraqraf və s.)
- müstəqil sərəlvhəyə malik olmayan əsərin müəyyən hissəsi, lakin biblioqrafik identifikasiya üçün xüsusi əhəmiyyətə malik olan əsər.

7.1.2 Müstəqil sənəd kimi çap olunan tərkib hissəyə birsəviyyəli biblioqrafik təsvir tərtib edilir.

7.1.3 Sənədin tərkib hissəsi haqqında məlumatlar biblioqrafik təsvirin qeyd sahəsində nəşrin məzmununu açmaqla verilə bilər.

7.1.4 Tərkib hissə haqqında daha tam məlumatları əks etdirmək məqsədilə analitik biblioqrafik təsvir tərtib edilir.

7.1.5 Analitik biblioqrafik təsvirin tərtibində təsvirin başlığının həm tərkib hissə üçün, həm də identifikasiya üçün tətbiq edilməsini biblioqrafik təsviri tərtib edən müəssisə müəyyən edir. Bir qayda olaraq identifikasiya edən sənədin təsvirində təsvirin başlığı tətbiq edilmir.

7.1.6 Analitik biblioqrafik təsvir analitik biblioqrafik yazının əsas ünsürüdür və aşağıdakılardan ibarətdir:

- a) tərkib hissəni identifikasiya edən məlumatlar
- b) birləşdirici ünsür
- c) identifikasiya edən sənəd haqqında məlumatlar
- ç) tərkib hissənin sənəddə yerləşdirilməsi haqqında məlumatlar
- d) qeydlər

7.1.7 Nəşrin tərkib hissəsi üçün məlumatlar tərkib hissənin ilk, sonuncu və digər səhifələrindən (vərəqlər, sütunlar və s.), başlıqdan, qoşma materiallardan və s. götürülə bilər.

Analitik təsvirdə əvvəlcə tərkib hissə haqqında, sonra isə tərkib hissə yerləşən sənəd haqqında məlumat verilir.

7.1.8 Tərkib hissə yerləşən sənəd haqqında məlumatdan əvvəl hər iki tərəfdən interval gözləməklə qoşa maili xətt // işarəsi tətbiq edilir.

Analitik təsvirdə bəzi sözlərin ixtisarına yol verilir: seriyalı nəşrlərin əsas sərlövhəsi (AMEA-nın xəbərləri, Elmi əsər., bül.)

7.1.9 Analitik bibliografik təsvirin sxemi

Sənədin tərkib hissəsi haqqında məlumatlar //İdentifikasiya edən sənəd haqqında məlumatlar.- Sənəddə tərkib hissənin yeri haqqında məlumatlar.- Qeydlər.

7.2 Sənədin tərkib hissəsi haqqında məlumatlar

7.2.1 Tərkib hissənin sərlövhəsi sadə və yaxud mürəkkəbliyindən asılı olaraq aşağıdakılardan ibarət ola bilər:

a) bir neçə cümlə

b) tərkib hissənin ümumi sərlövhəsi və ondan asılı olan komponentlərin sərlövhəsi:

Lütfəli Abdullayev. Həzin ömrün nağılı

7.2.2 Təsvirin başlığında bir müəllifin soyadı yazılır, mətndə isə bir, iki, üç müəllifin adı göstərilir.

Sərlövhəyə dair məlumatda nəşrin növü haqqında məlumat verilir. Məsələn: Müzakirə, məlumat, qərarın təhlili və s.

7.2.3 Məsul şəxslər haqqında məlumatda müəlliflərin soyadı nəşrin çapa hazırlanmasında iştirak edən idarə və təşkilatın adı göstərilir. Müəlliflər dörd, beş və daha artıq olduqda ancaq birinci müəllifin soyadı göstərilir. Digər müəlliflər [və başq.] sözü ilə ixtisar edilir.

Abbasova, B. Təbiətin keşiyində [Mətn] /B.Abbasova

Azərbaycan bələdiyyələri [Mətn]: İlk təcrübə, əsas problemlər və inkişaf perspektivləri /E.Azadov [və başq.]

Azərbaycan Respublikası, Qanunlar.

Azərbaycan Respublikasının 2008-ci il dövlət büdcəsi haqqında Azərb. Resp. Qanunu [Mətn]//Azərbaycan.- 2007.- 17 oktyabr.- S.4.

Azərbaycan Respublikası. Prezident (2003- ; İ.H.Əliyev) Naxçıvan Dövlət Universitetinin əməkdaşlarının təltif edilməsi haqqında Azərb.Resp. Prez. Sərəncamı [Mətn]: [16 oktyabr 2007] //Azərbaycan.- 2007.-18 oktyabr.- S.5.

7.3 İdentifikasiyaedici sənəd haqqında məlumatlar

7.3.1 Tərkib hissə yerləşən identifikasiyaedici sənəd haqqında məlumat (kitab haqqında bircildli və çoxcildli nəşrlər - dövri, ardı davam edən, seriya üzrə çap olunan) ümumi qaydalara əsaslanır.

7.3.2 Əgər identifikasiyaedici sənədin əsas sərlövhəsi tematikdirsə, onda sözlərin ixtisarına yol verilmir. Həddindən artıq uzun sərlövhənin ixtisarına yol verilir və bunun əvəzinə üç nöqtə işarəsi (...) tətbiq edilir.

7.3.3 İdentifikasiyaedici sənədin əsas sərlövhəsi aşağıdakı hallarda ixtisar edilə bilər:

a) çoxcildli və ardı davam edən sənəd tipik sərlövhəyə malik olduqda:

Əsərl. tam. kül.

Seç. əsərl.

Milli EA-nın xəbərləri

b) Dövri sənədlərin (jurnal və qəzetlər) sərlövhələri:

Ədəb. və inc.

Azərb. gəncləri

7.3.4 İdentifikasiyaedici sənəd haqqında məlumatda materialın ümumi əlaməti göstərilmir. Bu məlumat tərkib hissənin materialın ümumi əlaməti haqqında məlumatından fərqləndikdə göstərilə bilər.

7.3.5 İdentifikasiyaedici sənədin təsvirində məsul şəxslər haqqında ilkin məlumatlar verilir. Digər məsul şəxslər haqqında məlumatlar biblioqrafik təsvirdə göstərilməyə bilər.

7.3.6 Təkrar nəşr haqqında məlumatın biblioqrafik təsvirdə verilməsi məcburidir.

Səfərəliyev, S.

Dərsdə şifahi hesablama məşğələlərinin növləri [Mətn] /S.Səfərəliyev //Riyaziyyatdan ibtidai sinif müəllimlərinə kömək: (metodik vəsait) /S.Səfərəliyev, Z.Məmmədov.-2-ci nəşri.- Bakı, 2003.-S. 5-10.

7.3.7 Xüsusi məlumatlar sahəsinin ünsürləri kartoqrafik, not, seriyalı sənədlərin, elektron resursların təsvirində tətbiq edilir.

7.3.8 Buraxılış məlumatları sahəsində nəşr yeri və nəşr tarixi haqqında məlumat verilir. Analitik biblioqrafik təsvirdə nəşriyyat və nəşri yayan nəşir haqqında məlumat verilmir. Lakin xüsusi hallarda həmin ünsürlər haqqında məlumatlara yer verilə bilər.

7.3.9 Əgər tərkib hissə yerləşən sənəd dövrü nəşr olarsa, (qəzet, jurnal) nəşr yeri göstərilir. Xüsusi hallarda nəşr yerinin göstərilməsinə icazə verilir. Məsələn, Milli EA-nın xəbərlərində, Elmi əsərlərdə və s.

//Kitabxanaşünaslıq və informasiya.- Bakı, 2012.- №3 (9).- S.50-58.

7.3.10 Analitik biblioqrafik təsvirdə identifikasiyaedici sənədin həcmi haqqında məlumat verilmir.

7.3.11 İdentifikasiyaedici sənədin Beynəlxalq Standart Nömrəsi olduqda təsvirdə göstərilir. Açar sərlovhə və əldə edilmə şərti haqqında məlumat verilmir.

7.4 İdentifikasiyaedici sənəddə tərkib hissənin yeri haqqında məlumat

7.4.1 Tərkib hissənin yerləşdiyi haqda səhifələrin miqdarı göstərilir. Burada sənəddə göstərilən qaydadan asılı olaraq ərəb və rum rəqəmləri ilə tərkib hissənin birinci və sonuncu səhifəsi yazılır. Birinci və sonuncu səhifənin arasında tire (-) işarəsi tətbiq edilir. Əgər sənəddə tərkib hissənin səhifələri nömrələnməmişdirsə,

səhifələr orta (kvadrat) mötərizə içərisində yazılır. Səhifənin nömrələrindən əvvəl ixtisar şəklində böyük “S” hərfi yazılır.

S.17-28.

S.[1-18].

S.1-XXX, 1-12.

7.5 İdentifikasiyaedici sənədlərin təsviri qaydaları

7.5.1 Əgər tərkib hissə çoxcildli sənədin cildində, buraxılışında yerləşdirilmişdirsə, onda identifikasiyaedici sənədin sahə və ünsürləri çoxcildli təsvirin sahə və ünsürlərinə uyğun (bəzi ünsürlər istisna olunmaqla) yazılır. Bunlar tərkib hissənin yerləşdiyi nəşr yeri (nəşrin yayılması), nəşr tarixi, cildin, nömrənin, buraxılışın işarəsi və onun sıra nömrəsi, xüsusi sərlövhəsi, cildi, buraxılış nömrəsindən ibarətdir.

7.5.1.1 Əgər cildin nömrəsi daha xırda bölgülərdən ibarət olarsa, onda bu bölgülər vergül işarəsindən sonra yazılır. Cildin və buraxılışının birgə nömrələri maili xətt (/) işarəsi ilə göstərilir.

C. 12, bur. 3.

Vol. 18, № 1

№ 1/2

7.5.1.2 Cildin və ya buraxılışın xüsusi sərlövhəsi qoşa nöqtə işarəsindən sonra yazılır.

7.5.2 Əgər tərkib hissə çoxcildli və seriyalı sənədin cildində (buraxılışda, nömrədə) yerləşibse, onda identifikasiyaedici sənədin əsas sərlövhəsi kimi çoxcildli və seriyalı sənədin ümumi sərlövhəsi və ya cildin xüsusi sərlövhəsi göstərilə bilər. Bu zaman çoxcildli və seriyalı sənədin ümumi sərlövhəsi, cildin nömrəsi və işarəsi seriya sahəsində göstərilir.

7.5.3 Əgər tərkib hissə iki və daha artıq cildə (buraxılışda, nömrədə) yerləşərsə, sənədin yerləşdirilməsi haqqında məlumatda bütün cildlər (buraxılışlar, nömrələr) göstərilir və bu məlumatlar biri-birindən nöqtəli vergül (;) işarəsi ilə ayrılır.

№9.-S. 132-172;

№ 2.-S. 140-189;

C.4.-S. 41-60;

C.5.-S. 18-38.

7.5.4 Əgər tərkib hissə cilddə, əsərlər külliyyatında, seçilmiş əsərlərdə yerləşibse, onda identifikasiyaedici sənəd haqqında məlumatda müəllifin soyadı təkrar edilmir.

Anar. Beşmərtəbəli evin altıncı mərtəbəsi [Mətn]: roman /Anar //Seç. əsər.- Bakı, 2004.- S.143-324.

7.6 Bölmə, fəsil və paraqrafların təsvirində ilk ünsür kimi sənədin tərkib hissəsinin təsviri verilir, sonra isə tərkib hissə yerləşən mənbə haqqında məlumat verilir.

7.6.1 Bölmə, fəsil və paraqrafın nömrəsi bibliografik təsvirdə səhifədən əvvəl yazılaraq ondan nöqtə və tire (-) işarəsi ilə ayrılır.

Abbasov, A.N. Ailə münasibətlərinin ahəngi [Mətn] /A.N.Abbasov //Ailə həyatının etika və psixologiyası üzrə müntəxəbat: dərs vəsaiti /Ə.Ə.Əlizadə, A.N.Abbasov.- Bakı, 1989.- B.5.- S.112-167.

Lamayev, R.T. Turba-paskal dili [Mətn] /R.T.Lamayev //Elektron hesablama maşınları və proqramlaşdırma: (Ali məktəb üçün (dərs vəsaiti)) /R.H.Fərəcov, R.T.Lamayev, C.K.Kazımov.- Bakı, 1992.- F.3.- S.116-196.

7.6.2 Çoxcildli və seriyalı nəşrlərin bölmə, fəsil və paraqraflarının təsvirində əsas sərlövhə kimi nəşrin adı göstərilir, sonra isə bölmə, fəsil, paraqrafın sıra nömrəsi və sərlövhəsi verilir. Təsvirin ikinci hissəsində ünsürlər çoxcildli nəşrlərin tərkib hissələrinin təsviri üzrə yerləşdirilir.

7.7 Resenziya və referatların bibliografik təsviri

7.7.1 Resenziyalara və referatlara müəllif və yaxud sərlövhə üzrə analitik təsvir tərtib oluna bilər.

Resenziya və referat yazılmış sənəd haqqında məlumat qeyddə “Məq. res.”, “Kb. ref.” sözlərindən sonra məlumat verilir.

İlkin, Q. Məşəl yanır [Mətn] /Qılman İlkin //Ədəb. və inc.- 1986.- 30 may.- Kb. res.: Dağlı, S. Məşəl yanır.- Bakı: Yazıçı, 1985.- 200 s.

7.7.2 Əgər resenziya və referat ayrıca sərəlvhəyə malik olmazsa onda əsas sərəlvhə kimi “Resenziya”, “Referat” sözü orta (kvadrat) mötərizə içərisində göstərilir.

ƏLAVƏ A

BİBLİOQRAFİK YAZI NÜMUNƏLƏRİ

KİTABLAR

Bir müəllifli kitablar

Mahmudova, O. Türkiyə-Azərbaycan münasibətlərinin beynəlxalq xüsusi hüquqi tənzimlənməsi [Mətn]: monoqrafiya /Ofeliya Mahmudova; elmi red. Ə.İ.Əliyev; ön söz R.K.Məmmədov.- Bakı: Bakı çap evi, 2013.- 223, [1] s.; 21 sm.- Biblioqr.: s. 209-223.-Sətiraltı biblioqr. 300 nüsxə.- ISBN 978-9952-463-563-0 (cilddə): 8 man.

Səbəyel, S. Şahanə [Mətn]: şeirlər və hekayələr /Sənəm Səbəyel; red. E.Məmmədli.- Bakı: Qismət, 2013.- 319, [1] s.; 21 sm.- Kit. arx. müəll.: Səfərova Sənəm Nəcəf qızı.- (cilddə): 5 man.

Əzizəliyeva, B. Aida İmanquliyeva və ərəb ədəbiyyatının tədqiqi problemləri [Mətn] /Bəsirə Əzizəliyeva; elmi red. V.Arzumanlı; AMEA Nizami ad. Ədəb. İn-tu.- Bakı: Elm və təhsil, 2010.- 302, [2] s.; 20 sm.- 300 nüsxə.-Biblioqr.: s. 271-292.- (cilddə).- 12 man.

Cəbiyeva, T. Tər bənövşə [Mətn] /Təranə Cəbiyeva.- Bakı: Mtr, 2013.- 71, [1]s.: şəkl.; 21 sm.-200 nüsxə.- 4 man.

Vəfalı, A. Yarım əsrlik yol... [Mətn] : məqalələr, şeirlər, tərcümələr /Ayaz Vəfalı; tərt. ed. X.Ayazqızı; red. S.Əhmədli.- Bakı: MBM, 2010.- 556 s.: fotosəkl., şəkl., portr.; 25 sm.-500 nüsxə.- ISBN 978-9952-29-05-3 (cilddə): 15 man.

Musayeva, Ş. Dəyərlər və vətəndaş cəmiyyəti: bəzi etik aspektlərin təhlili [Mətn] /Şəhla Musayeva; elmi red. D.M.Müslümzadə; AMEA, Fəlsəfə, Sosiologiya və Hüquq İn-tu.- Bakı: Elm və təhsil, 2013.- 174, [2] s.; 20 sm.- Biblioqr.: s. 160-173.- 500 nüsxə.- ISBN 978-9952-8142-1-7 (cilddə): 7 man.

Piləçaylı, T. Haqdan yanan çıraq [Mətn]: şeirlər /Tağı Piləçaylı.- Bakı: Elm və təhsil, 2013.- 315, [1] s., portr.; 21 sm.- 500 nüsxə.- (cilddə): 5 man.

Əliyev, O. Seyid Əşrəf müqəddəsliyi [Mətn] /Oqtay Əliyev; red.: İ.Mirzəyev, M.Məhəmməd.- Yenidən işlənmiş 2-ci nəşri.- Bakı: Ərgünəş, 2006.- 95, [1] s.: şəx.; 20 sm.- 1000 nü. (cildə): 4 man.

Əliyev, S. “Siz, ey yaxşı adamlar...” [Mətn] : [müəllim Qəzənfər Həbibov haqqında] /Sahib Əliyev; red. A.Abdullayev.- Bakı: Açıq dünya, 2006.- 70, [2] s.: fotosəx.- 500 nü.- 1 man.

İki müəllifli kitablar

Ağayev, M. Dializ [Mətn] /Mehman Ağayev, Sultan Əliyev; red. L.M.Hacıbəyova.- Bakı: Oskar, 2010.- 422, [2] s.: şəx., cədv.; 21 sm.- 500 nü.- ISBN 5-86874-213-3 (cildə): 12 man.

Çingizoğlu, Ə. Şəfikürdlülər [Mətn]: [Qarabağın Şəfikürd kəndi haqqında] /Ənvər Çingizoğlu, S.Qulubəyova; red. K.İbrahimov.- Bakı: Elm, 2005.- 151, [1] s.: şəx.; 21 sm.- 300 nü.- ISBN 5-8066-1731-9: 9 man. 70 qəp.

Eminov, A. Pedaqogika [Mətn]: dərs vəsaiti /Allahverdi Eminov, Polad Mədədov; elmi red. F.Əliyev.- Bakı: Kövsər, 2012.- 316 s.; 20 sm.- Üz qabığında: Pedaqogika 2.- Əlavələr.: s. 300-304.- Biblioqrafiya.: s.312-313.- 200 nü.

Əliyev, F.Ə. Azərbaycanca elmin problemləri və inkişaf perspektivləri [Mətn] /F.Ə.Əliyev, Ş.S.Ağayev; red. C.Məmmədli.- Bakı: Elm, 2011.- 150, [1] s.; 20 sm.- 500 nü.- ISBN 978-9952-453-41-6: 7 man.

Əliyev, P. Gənclərin milli-mənəvi dəyərlər əsasında tərbiyəsi [Mətn] /Pirali Əliyev, Hümeyir Əhmədov; elmi red. Z.İ.Qaralov; Azərb. Resp. Təhsil Nazirliyi, Təhs. Prob. İn-tu; Beynəlxalq Kollec.- Bakı: Təhsil, 2006.- 263, [1] s.: cədv.; 21 sm.- Biblioqr.: s. 189-193.- 1000 nü.- 5 man.

Üç müəllifli kitablar

Pələngov, Ə. İnformatika Basic və Pascal proqramları üzrə praktik və nəzəri kurs [Mətn] /Əbülfət Pələngov, Q.Əliyev, M.Alışov; elmi red. Z.Ə.Tağıyeva.- Bakı, 2005.- 193, [1] s.- Biblioqr.: s. 190.- 300 nüs.- 2 man.

Əliyev, R.Ə. İnformatikanın və hesablama texnikasının əsasları [Mətn] : 9-10-cu siniflər üçün dərslik /R.Ə.Əliyev, T.M.Əliyev, M.Ə.Salahlı.- Bakı: Maarif, 1994.- 271, [1] s.

Sərlövhəyə görə təsvir

Xalqın sevimli lideri [Mətn]: [Azərbaycan xalqının ümummilli lideri, Heydər Əlirza oğlu Əliyev haqqında] /tərt.: Mirzə Cəfərov; Müşfiq Mirzə; red.: S.Rəhimoğlu, R.Vaqifoğlu.- [Bakı]: [2013].- 311, [1] s.: port., fotosək.; 32 sm.- 1000 nüs.- (cilddə): 30 man.

Yaponiya və Azərbaycan diplomatik əlaqələrinin qurulmasının 20-ci ildönümü [Mətn] /Yaponiyanın Azərbaycan Respublikasındakı səfirliyi.- Bakı, 2013.- [6] s.: portr., şək.; 30 sm.- 2 man.

El adamı [Mətn]: [Azərb. Əməkdar rəssamı Zahid Hüseynov haqqında] /Borçalı İctimai Birliyinin nəşri; tərt. və red. Z.Məmmədli.- Bakı: [Vətən], 2013.- 102 s., [12] v. şək.; 21 sm.

Dahilərin ömür yolu [Mətn]: oçerklər, xatirələr /tərt.: Z.Əlizadə (ön söz), İ.Rövşən; tərc. ed.: İ.Salmanov [və b].; elmi red. Ə.Tahirzadə; AMEA Şəki Regional Elmi Mərkəzi.- B.: Elm və təhsil, 2010.- 415, [1] s.: şək., portr.; 21 sm.- 300 nüs.- (cilddə): 7man.

Ruhum da Şuşadan nigaran qalıb [Mətn]: [prof. Kamran Məmmədov haqqında] /topl. tərt. ed. və ön sözün müəl. Dilərə Məmmədova; elmi red. Ş.Alışanlı; AMEA, Nizami ad. Ədəbiy. İn-tu.- Bakı: Elm, 2010.- 292, [2] s.: fotosək.; 21 sm.- 300 nüs.- ISBN 978-9952-453-45-4 (cilddə): 6 man.

Kür çayı hövzəsində sel hadisələri və onlara qarşı mübarizə tədbirləri [Mətn] /AMEA Şəki Regional Elmi Mərkəzi; ruscadan çevirən.: H.Mustafabəyli, Y.Məmmədov; red.: A.Xəlilov [və b.].- Bakı: Nurlan, 2010.- 159, [1] s.: cədv., şək.; 20 sm.- Biblioqr.: s.153-157.- 300 nüs.- 4 man.

Elmə həsr edilmiş ömür [Mətn]: akad. Əliyev Tofiq Məmməd oğlu /tərt.: İ.X.Muratov [və başq.]; elmi red. R.Ə.Əliyev.- Bakı: Ülvi-Həyat, 2008.- 215, [1] s.: şək.; 20 sm.- (Azərbaycan elmi və mədə. xad.).- Mətn Azərbaycan və rus dil.- 300 nüs.- 6 man.

Qanunvericilik materialları

Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası [Mətn]: rəsmi mətn. 12 noyabr 1995-ci ildə qəbul edilmişdir (24 avqust 2002-ci il tarixdə olan dəyişiklik və əlavələrlə).- Bakı: Qanun, 2002.- 48 s.

Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsi [Mətn]: [2009-cu ilin 15 fevralınadək olan əlavə və dəyişikliklərlə] /naşir Ş.Xuduqoğlu.- Bakı: Qanun, 2009.- 639, [1] s.

Azərbaycan Respublikasının Cəzaların İcrası Məcəlləsi [Mətn]: 2005-ci il avqustun 15-nə qədər olan əlavə və dəyişikliklərlə.- Bakı: Qanun, 2005.- 119, [1] s. - (Hüquqşünasın kitabxanası).

Çoxcildli nəşrlər

Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin hesabatı [Mətn]: 2008-2012-ci illər /Azərbaycan Respublikası Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi.- Bakı: [Ziya], 2013.

C.1: Azərbaycanın ətraf mühitinin vəziyyəti və görülmüş işlərə dair məlumat.- 96 s.: portr., fotosək., diaqram, cədv., xəritə; 30 sm.- Qısaltmalar: s.94.- 5 man.

C.2: Proqramlar, qanunvericilik və infrastrukturun inkişafı.- 235, [1] s.: cədv., xəritə, ill., fotosək., diaqram; 30 sm.- Əlavələr: s. 199-232.- 7 man.

Tapdıqov, İ. Seçilmiş əsərləri [Mətn]: şeirlər və poemalar /İlyas Tapdıq; red.

M.Ələkbərli.- Bakı: Şur, 2009-2010.- 21 sm.- 300 nüs.- (cilddə): 10 man.

C.1.- 2009.- 599, [1] s., [1] v. portr.

C.2.- 2010.- 677, [2] s., [1] v. portr.

Eminov, A. Mir Cəlalin poetikası [Mətn]: [3 cilddə] /Allahverdi Eminov; nəşiri və red. Ə.Sayılov.- Bakı: Araz, 2011.

C.1: Monoqrafiya.- 334, [2] s., [8] v. foto-şək.: portr.; 21 sm. Sətiraltı biblioqr.- 150 nüs.- (cilddə) : 6 man.

Vahabzadə, B. Əsərləri [Mətn] : 12 cildə /Bəxtiyar Vahabzadə; tərt. və red.: A.Bağirov [və başq.].- Bakı: Azərbaycan: Çarşıoğlu, 2001-2007.

və ya

Vahabzadə, B. Əsərləri [Mətn]: 12 cildə /Bəxtiyar Vahabzadə.- Bakı: Azərbaycan, 2001.- C.1.- 543, [1] s.: fotosək.

Nəşr edilməmiş sənədlər

Dissertasiya

Qulubəyli, Ş.Q. Müasir Azərbaycan və ingilis dillərində feilin qayıdırlıq kateqoriyası [Mətn]: filol. elm. nam. alim. dər. al. üçün təq. ed. dis.: 10.02.01. Azərb. dili: 10.02.04. German dilləri: 09.04.07-də təsdiq ed. /Şirməd Qüdrət oğlu Qulubəyli.- Naxçıvan, 2007.- 150 s.- Biblioqr.: s.139-150.

Eyvazova, Ş. XX əsr Azərbaycan ədəbi-bədii və fəlsəfi fikrində inam və idrakın dialektikası [Mətn]: fəls. elm. nam. al. dər. al. üçün təq. ed. dis.: 09.00.03; 09.00.01. /Ş.Q.Eyvazova; AMEA, Fəlsəfə və Siyasi-Hüquq Tədqiqatlar İn-tu.- Bakı, 2004.-147 s.

SERIAL VƏ DİGƏR ARDI DAVAM EDƏN NƏŞRLƏR**Qəzet**

Açıq söz [Mətn]: gündəlik siyasi-ictimai, ədəbi qəzet /baş red. və nəşirləri (müxtəlif vaxtlarda): M.Ə.Rəsulzadə, M.Ə.Əbdüləziz oğlu, Ü.Hacıbəyov, Orucov qardaşları.- Bakı, 1915-1918.- 4 səh. 37-56 sm.

1915 №1 (2. VIII)- №74 (31. XII)

1916 №75 (1.1)- №364 (30.XII)

1917 №365 (1.1)- №642 (31.XII)

1918 №643 (1.1)- №704 (18.III)

Azərbaycan [Mətn]: gündəlik rəsmi dövlət qəzeti /təsisçi Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin orqanı /baş red. B.Sadiqov (hazırda).- Bakı: Azər nəşr, 1918-

Jurnal

Ulduz [Mətn]: ədəbi-bədii jurnal /Azərbaycan Yazıçılar Birliyi.- Bakı, 1967- : Azərbaycan Yazıçılar birliyi; 27 sm.

1967, №1-12; 1968, №1-12; 1969, №1-12; 1970, №1-12; 1971, №1-12; 1972, №1-12; 1973, №1-12; 1974, №1-12; 1975, №1-12; 1976, №1-12; 1977, №1-12; 1978, №1-12; 1979, №1-12; 1980, №1-12; 1981, №1-12; 1981, №1-12; 1982, №1-12; 1983, №1-12; 1984, №1-12; 1985, №1-12; 1986, №1-12; 1987, №1-12; 1988, №1-12; 1989, №1-12; 1990, №1-12; 1991, №1-12; 1992, №1-12; 1993, №1-10; 1995, №1-12; 1996, №1-12; 1997, №1-12; 1998, №1-4,7-12; 1999, №1-12; 2000, №1-12; 2001, №1-12; 2002, №1-12; 2003, №1-12; 2004, № 1-12; 2005, №1-12; 2006, № 1-12; 2007, № 1-5,8-10,12; 2008, №1,4-12; 2009, №1-12; 2010, №1-12; 2011, №1-12; 2012, №1-12; 2013, № 1-12; 2014, №1.

Həqq yolu [Mətn]: həftəlik, siyasi-ictimai, ədəbi,iqtisadi jurnal /red. Q.Qarabəyov.- Bakı,1911-1912.- 8 s., 35 sm.

1911, №1 (14.XII)- 1911, №13 (30.XII)

1912, №4 (4.I)- №21 (28.XI)

İzonəşr

Nəsiroğlu, H. Şarjlar. Karikaturalar [İzomaterial] /H.Nəsiroğlu; [dizayn N.Bağirov; ing. dilinə tərc. N.Babayeva]; Azərb. Resp. Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi, Azərb. Rəssamlar İttifaqı, Azərb. Karikaturaçı Rəssamlar Birlyi.- Bakı: [s.n.], 2010.- 32 s., portr., şək.; 27 sm.

Azərbaycan – Ana Vətən [İzomaterial]: Kamil Nəcəfzadənin əsərlərinin sərgisi /Azərbaycan Rəssamlar İttifaqı.- Bakı: Azərbaycan, 1992.- 15 s., ill., portr.; 21 sm.

Каджар, Ч. Искусство Азербайджана [Изоматериал] /Ч.Каджар (дизайн); рук. проекта и гл. ред. Н.Пашаева; ред. Д.Гияси, Д.Гасанзаде.- Баку, [2010].- 348 с., ил., фото.; 23 см.

NOT NƏŞRLƏRİ

Azərbaycan muğam inciləri [Notlar]: dəramədlər, rənglər (diringilər): [məcmuə] /İ.C.İmamverdiyev; ön sözün müəl. və elmi red. B.O.Qurbanov.- Bakı: Nafta-press, 2010.- 542, [1] s., notlar, portr.; 28 sm.

Bakıxanov, T. “Humayun” simfonik muğamı [Not]: simfonik orkestr üçün /Tofiq Bakıxanov; red. R.Zöhrabov.- Partitura.- Bakı: El, 2007.- 106, [2] s., [1] v. portr.; 29 sm.- Mətn Azərb., rus və ing.- 250 nü. s.

Əmirov, F. 12 miniatür [Notlar]: fortepiano üçün [dərslik] /Fikrət Əmirov; nəşir Q.İsabəyli.- Bakı: Şirvannəşr, 1998.- 22 s., 1 portr.; 28 sm.

KARTOQRAFİK NƏŞRLƏR

Azərbaycan Respublikasının fiziki xəritəsi [Xəritə] /AMEA, Coğrafiya İn-tu; Azərbaycan Respublikası Dövlət Torpaq və Xəritəçəkmə Komitəsi; Ə.V.Məmmədov [və b.].- Bakı: Bakı kartoqrafiya fabriki, 2012.- 1 xəritə, rəngli; 100x120 sm.

Dünya. Dünyanın fiziki xəritəsi [Xəritə] /Azərbay. Resp. Döv. Torpaq və Xəritəçəkmə Kom.; red. H.Ə.Qafarova.- 1:50 000 000.- Bakı: Bakı Kartoqrafiya fabriki, 2005.- 1 x. (1 v.): rəngli; 78x58 sm.- 5000 nüs.- 2 man.

İçərişəhərin xəritəsi [Xəritə] /Azərbay. Resp. Nazirlər Kabineti yanında İçərişəhər Dövlət Tarixi-Memarlıq Qoruğu İdarəsi.- [Bakı]: [Neron all kinds of printing, publishing & design services], [2013?].- 1 xəritə, rəngli; 42x60 sm.

AUDİONƏŞR

Xalq mahnıları [Səsyazısı] /ifa edir F.Qasımova, X.Qasımova; fortepianoda Ç.Sadiqov.- Bakı: Gilan holdinq, 2010.- 1 elektron. opt. disk. [CD-ROM]; 12 sm.

Hacıyev, T. Ecazkar fleyta [Səsyazısı] /T.Hacıyev; Azərbaycan telefilm; Azərbaycan Televiziya və Radio Verilişləri QSC-in istehsalı.- Bakı: [Azərbay. Televiziya və Radio Verilişləri QSC], [2010].- 1 CD; 12 sm.; disk futlyarda yerləşdirilib (19x13 sm.)

Народное сказание о Кёроглу [Звукозапись]: [Комплект из 4 пластинок] /М.Азафлы; А.Исмайлов; А.Джафаров; М.Мамедов; А.Нифталиев; А.Исмайлов; авт. текста и сост. Т.Мамедов.- [Москва]: Мелодия, 1987.- 4 грп. (в кор.) [ГОСТ 5289-80]; 31x31 см.+

ELEKTRON RESURS

Azərbaycan etnik musiqisi: [Elektron resurs] /tərt. ed.: T.Məmmədov və b.; Azərbaycan Respublikası Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi.- Bakı, 2006.- DVD+; 13 sm.

Heydər Əliyev [Elektron resurs] /Heydər Əliyev Fondu; Yeni Azərbaycan Partiyası.- [Bakı]: [s.n.], [2009].- 1 CD; 14 sm.

SƏNƏDİN TƏRKİB HİSSƏLƏRİNƏ AİD TƏSVİR NÜMUNƏSİ**Kitabdan**

Kazımsadə, A. Tofiq Tağızadə [Mətn] /Aydın Kazımsadə //Azərbaycan kinosu və müharibə.- Bakı, 2005.- S.116-121.

Dövri mətbuatdan

Azərbaycan Milli Kitabxanasının əməkdaşlarına “Əməkdar mədəniyyət işçisi” fəxri adının verilməsi haqqında: Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı, 24 sentyabr 2013-cü il [Mətn]: [kitabxana işinin inkişafında xidmətlərinə görə] //Azərbaycan.- 2013.- 25 sentyabr.- S.1.

“İnformasiya cəmiyyətində internet və sosiomədəni transformasiyalar” [Mətn]: [ölkəmiz Rusiyanın Yujno-Saxalinsk şəhərində keçirilən UNESCO-nun eyniadlı beynəlxalq konfransında təmsil olunmuşdur] //Mədəniyyət.- 2013.- 18 sentyabr.- S. 6.

Xəlilzadə, F. “Şərq musiqisinin bahadırı” [Mətn]: Seyid Şuşinski – 115 /Flora Xəlilzadə //Azərbaycan.- 2004.- 13 aprel.- S.7.

Rüstəmxanlı, S. Ölüm zirvəsi [Mətn]: roman /Sabir Rüstəmxanlı //Azərbaycan.- 2007.- №1.- S.54-116.

Kazımov, N. Səid Rüstəmov və Azərbaycan Xalq Çalğı Alətləri Orkestri [Mətn] /N.Kazımov //Musiqi dünyası.- 2007.- №3-4.- S.78.

Açar sözlər: biblioqrafik yazı, biblioqrafik təsvir, biblioqrafik təsvirin sahələri və ünsürləri, sənəd, sənədin növləri, birsəviyyəli biblioqrafik təsvir, çoxsəviyyəli biblioqrafik təsvir.
